

Makrofinanční ukazatele a jejich vývoj na pozadí světových trendů

Luboš Komárek

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Praha, 10. dubna 2024

Obsah prezentace

1. Stav globální ekonomiky a výhledy do budoucna
2. Základní ekonomické veličiny
3. Hospodářský a finanční cyklus
4. Současné světové megatrendy
5. Nástroje centrální banky pro dosahování cenové a finanční stability

1. Vývoj globální ekonomiky: ekonomická síla

Hrubý domácí produkt (mil. USD, IMF, 2023)

1	 United States	Americas	26,949,643
2	 China	Asia	17,700,899
3	 Germany	Europe	4,429,838
4	 Japan	Asia	4,230,862
5	 India	Asia	3,732,224
6	 United Kingdom	Europe	3,332,059
7	 France	Europe	3,049,016
8	 Italy	Europe	2,186,082
9	 Brazil	Americas	2,126,809
10	 Canada	Americas	2,117,805

- **Ekonomicky nejsilnější zemí jsou dlouhá desetiletí USA**, následované Čínou a Japonskem.
- Čínská ekonomika cca do 8–10 let předstihne i USA.
- Země eurozóny by zaujmulý třetí místo, země EU pak místo druhé.
- Globální hospodářský růst bude významně tažen indickou ekonomikou, která bude „motorem růstu“.
- Česká republika je 46. nejsilnější ekonomika světa s 335 243 mil. USD.

Zdroj: IMF

1. Vývoj globální ekonomiky: ekonomická úroveň

HDP v paritě kupní síly na obyvatele

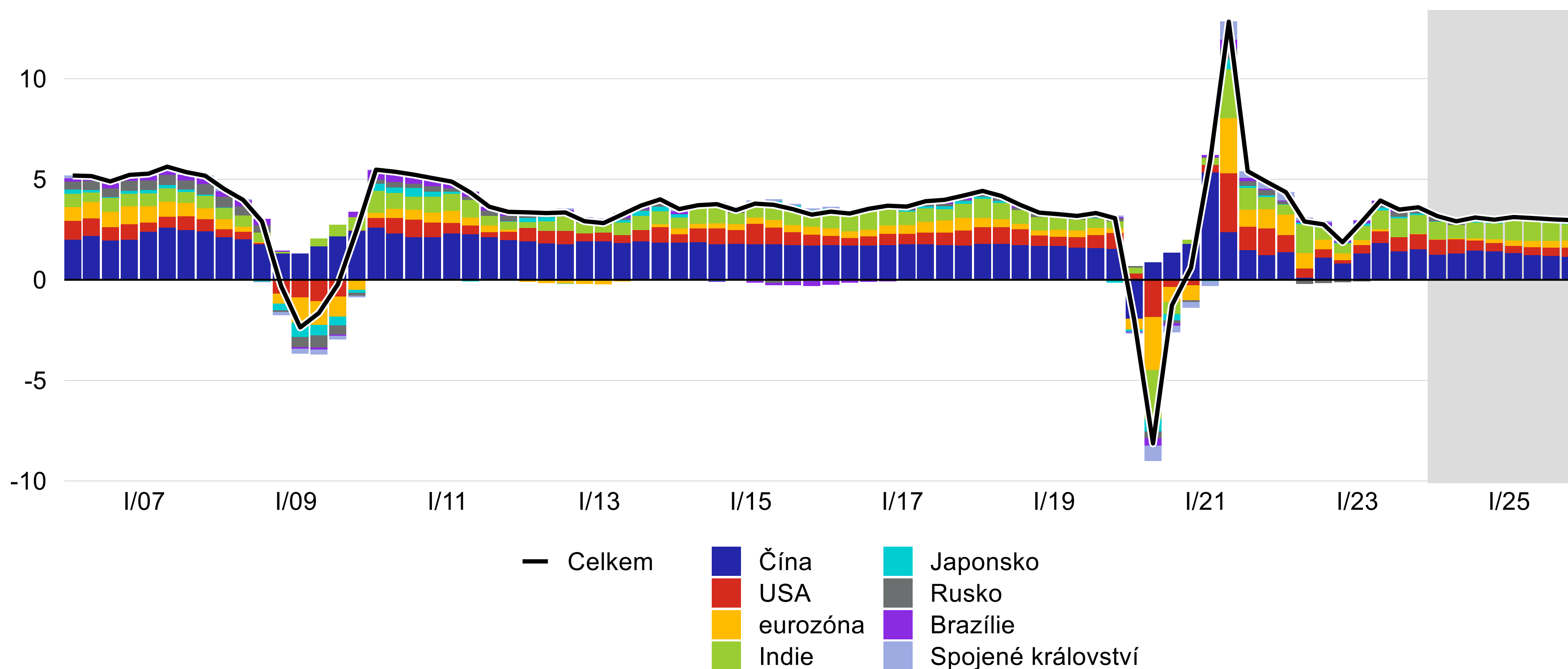
Pořadí ↕	Stát ↕	mez. \$ ↕	Rok ↕
1	 Lichtenštejnsko	139 100	2009
2	 Lucembursko	115 700	2021
3	 Monako	115 700	2015
4	 Singapur	106 000	2021
5	 Irsko	102 500	2021
6	 Katar	92 900	2021
7	 Man	84 600	2014
8	 Bermudy	80 300	2021
9	 Švýcarsko	71 000	2021
10	 Falklandy	70 800	2015

- Nejvyšší ekonomickou úroveň (HDP na obyvatele) mají menší státy v Evropě a Asii.
- Čím větší je daná země, tím se mohou vyskytovat výraznější ekonomické rozdíly. Ty zejména vznikají při porovnání dat za velké aglomerace (často hlavní města) a zbylých oblastí dané země.
- Česká republika je na 47. místě.
- Evropa: NUTS1 – NUTS3
(<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=nuts2.economy&lang=en>)

1. Vývoj globální ekonomiky: globální růst

Globální růst HDP

(meziroční růst v %, s. c., nso., příspěvky v p. b.)

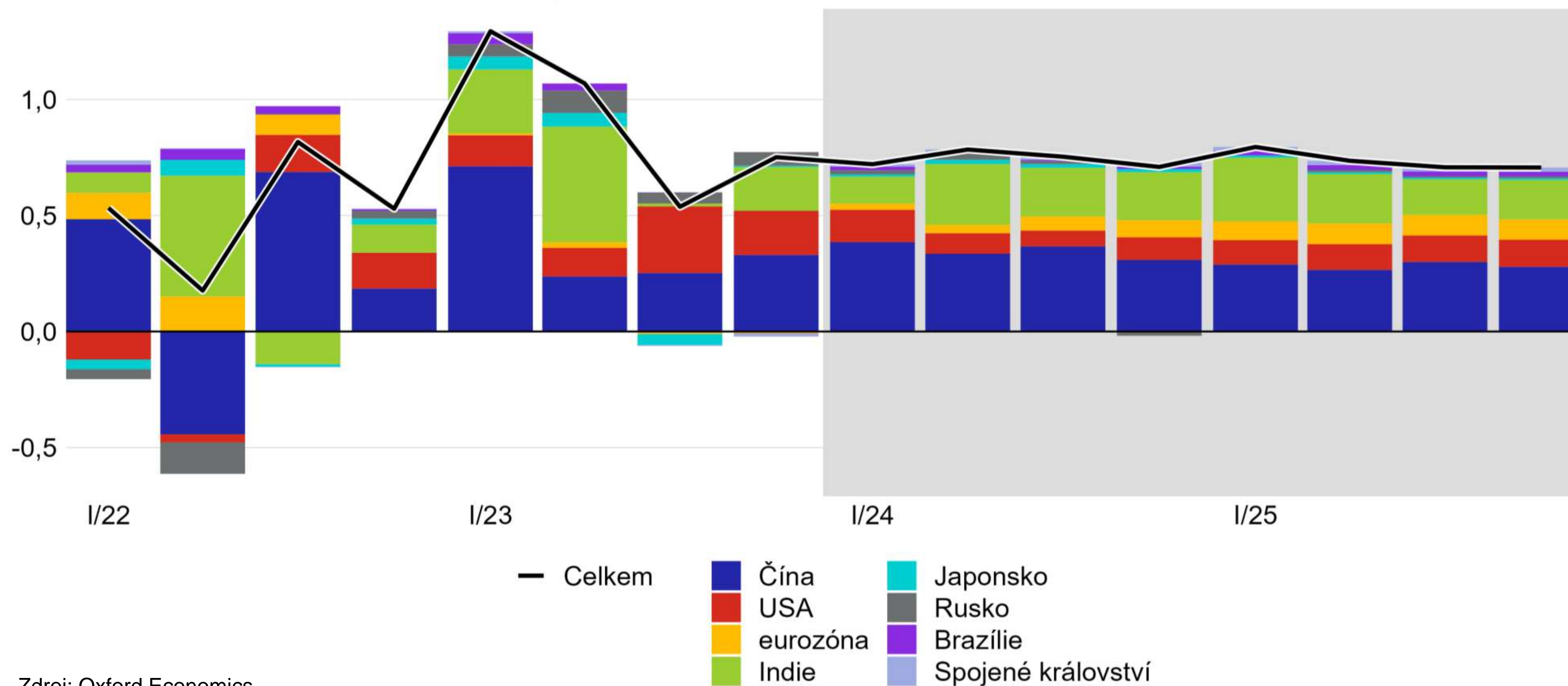
Zdroj: Oxford Economics.

1. Vývoj globální ekonomiky: globální růst

Globální růst HDP

(mezičtvrtletní růst v %, s. c., s. o., příspěvky v p. b.)

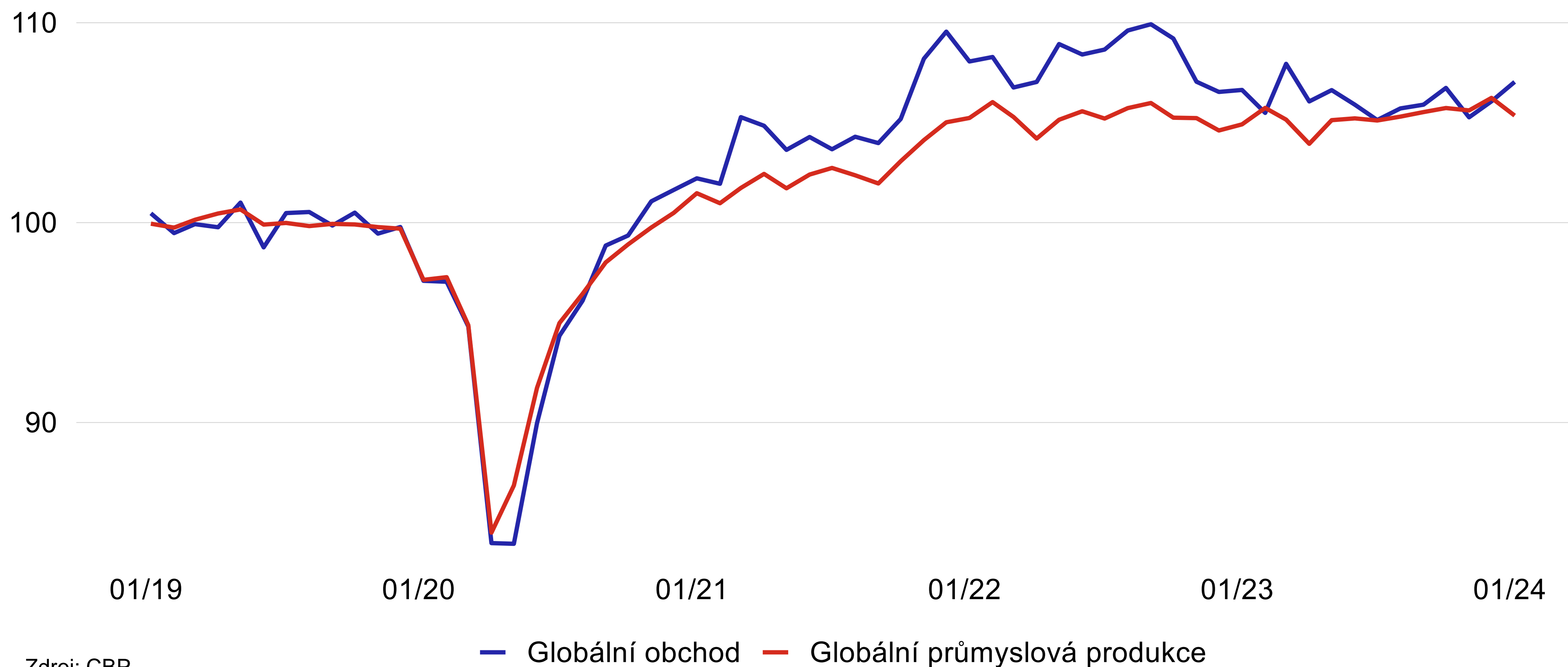

Zdroj: Oxford Economics.

1. Vývoj globální ekonomiky: globální obchod

Index globálního obchodu a průmyslové produkce

(s. o., index 2019 = 100, objem obchodu v cenách roku 2010, produkce s váhami na dovozu, pramen: CBP)

Zdroj: CBP.

1. Vývoj globální ekonomiky: co nás čeká?

Vývoj globální ekonomiky (2024–2025)

		EA	DE	US	UK	JP	CN	RU
HDP (%)	2024	0,5 →	0,1 ↘	2,2 ↗	0,2 ↘	0,6 ↘	4,7 ↗	2,0 ↗
	2025	1,3 →	1,1 →	1,6 ↘	1,1 →	1,1 ↗	4,4 ↗	1,3 ↗
Inflace (%)	2024	2,3 →	2,5 →	2,8 ↗	2,5 ↘	2,3 →	0,8 ↘	5,3 →
	2025	2,0 →	2,1 →	2,2 →	2,2 ↗	1,6 →	1,5 ↘	4,5 ↗
Nezaměstnanost (%)	2024	6,6 ↘	5,9 →	4,0 →	4,4 ↘	2,5 →	3,4 →	2,5 →
	2025	6,6 ↘	5,7 →	4,2 ↗	4,4 ↘	2,4 →	3,4 →	2,3 →
Kurz (vůči USD)	2024	1,11 ↘	1,11 ↘		1,27 ↘	136,3 ↗	7,05 ↗	96,7 ↗
	2025	1,14 ↘	1,14 ↘		1,30 ↘	127,1 ↘	6,83 ↗	95,0 ↘

Pozn.: Šipka signalizuje směr revize nově publikované předpovědi oproti minulému vydání GEVU.

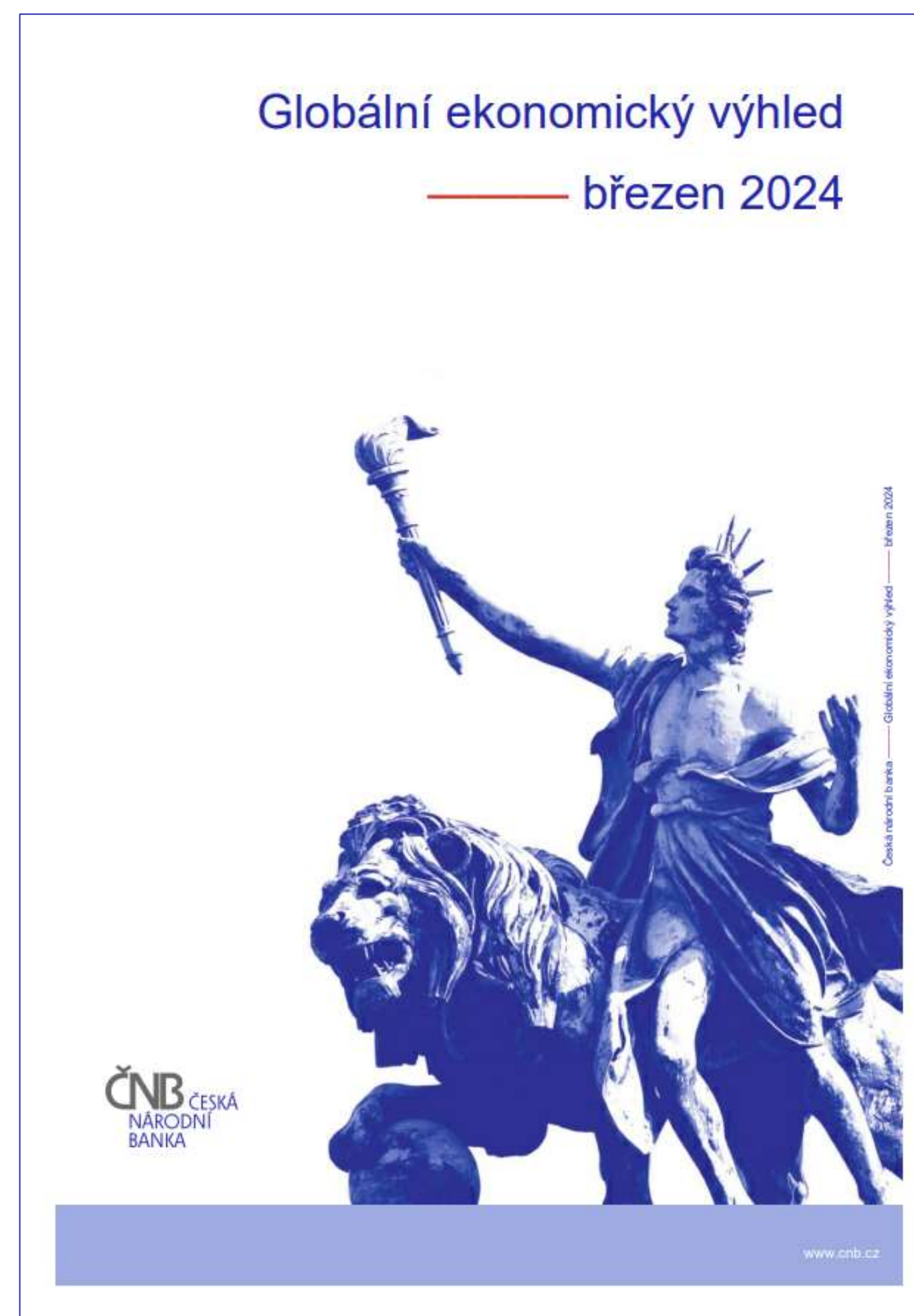
Zdroj: Globální ekonomický výhled, Česká národní banka (<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/gev/>).

1. Vývoj globální ekonomiky: najdete v GEVu...

Globální ekonomický výhled ČNB je zde také pro Vás...

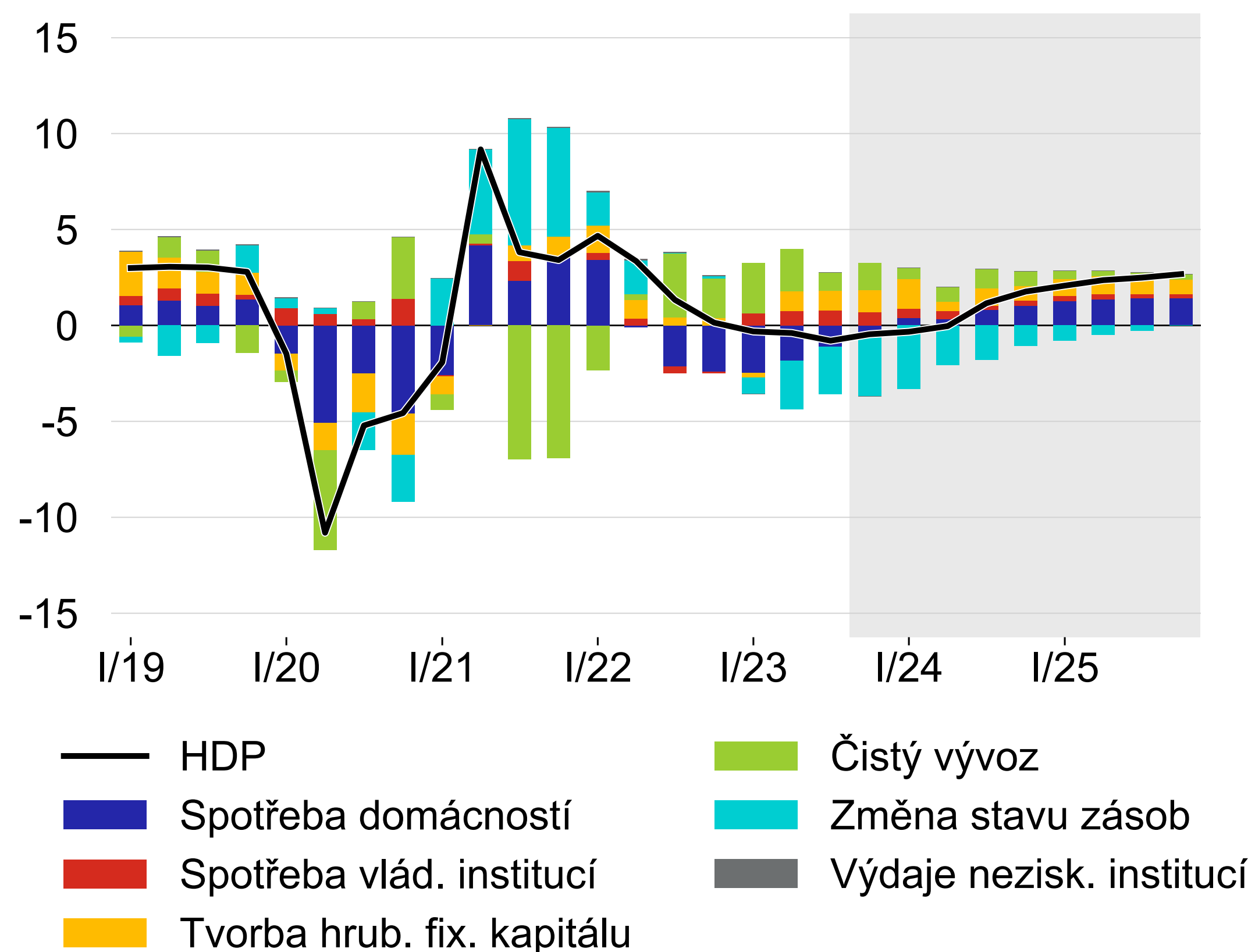
- Měsíčník sekce měnové ČNB
  - Pravidelný monitoring zahraničí
  - Ad hoc analýza v části „Zaostřeno na...“
- <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/gev/>

2. Základní ekonomické veličiny: HDP

Hrubý domácí produkt ČR (struktura)

(meziroční změny v %, příspěvky v p. b., stálé ceny, s. o.)

Zdroj: ČNB.

- **Tři metody výpočtu:**

- **Výdajová (spotřební):** $HDP = C + I + G + NX$

- **Výrobní (produktová):** souhrn přidané hodnoty všech výrobců, tj. $HDP = \text{produkce} - \text{meziprodukty} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}$

- **Důchodová (nákladová):** součet všech důchodů v národním hospodářství, tj. $HDP = \text{mzdy a platy} + \text{čisté úroky} + \text{renty} + \text{důchody podnikajících} + \text{zisky podniků}$

- **HDP nezahrnuje:**

- Netržní produkci = produkce vyprodukovaná a zkonsumovaná doma („neprojde“ trhem)

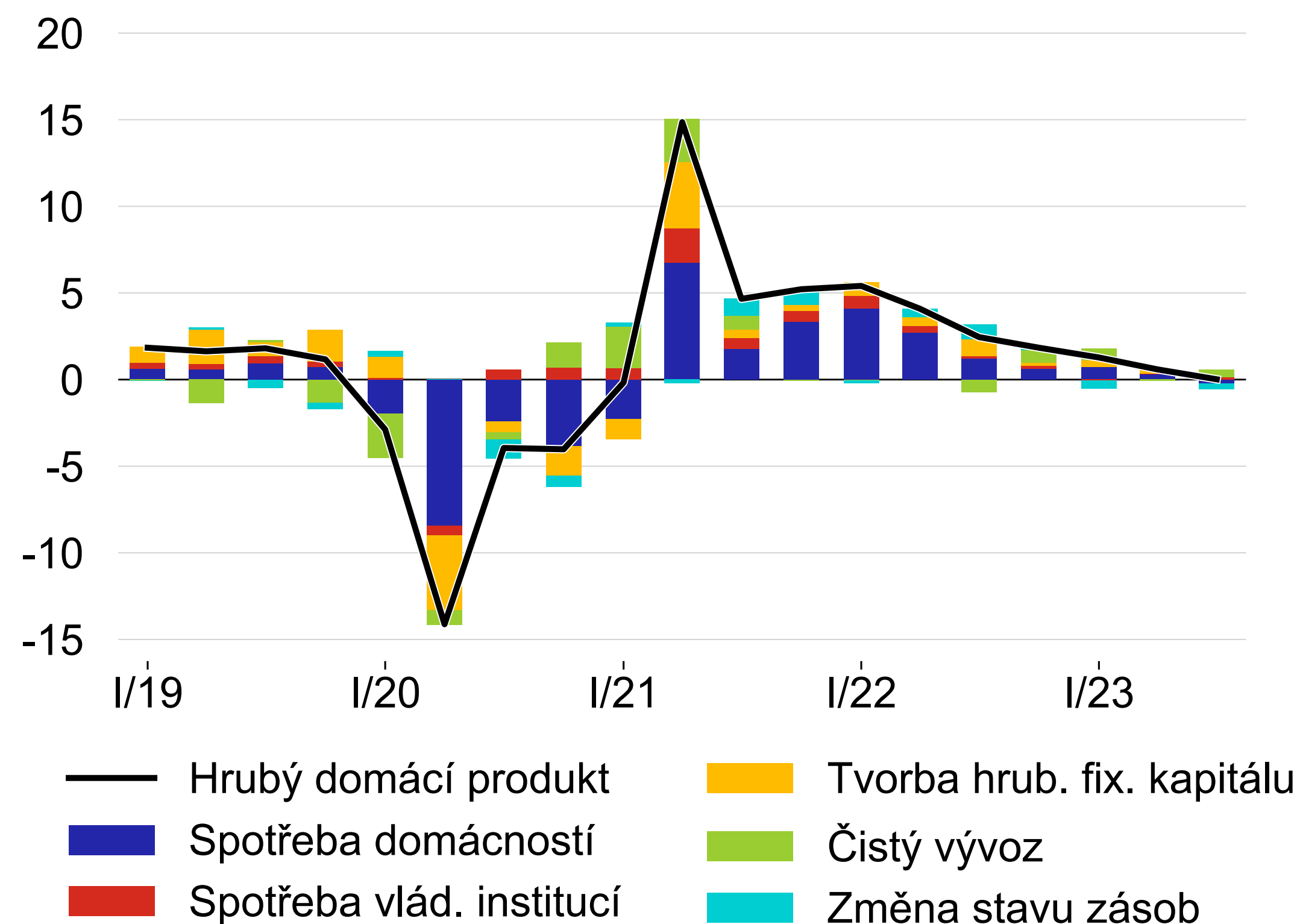
- Produkci „černé“ nebo „šedé“ ekonomiky

- Kvalitu produkce

- Kvalitu životního prostředí, hodnotu volného času atd.

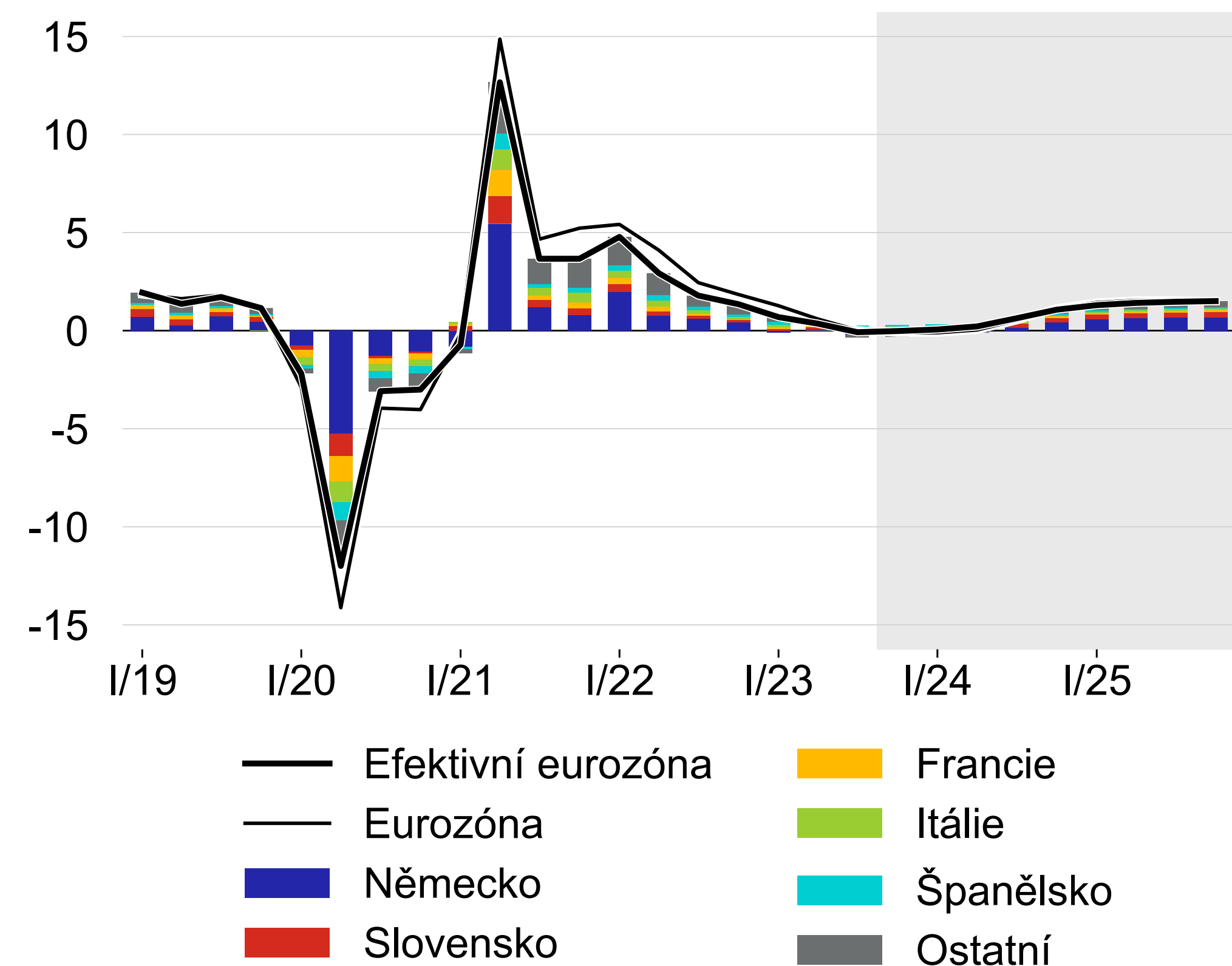
2. Základní ekonomické veličiny: HDP

Hrubý domácí produkt eurozóny (struktura)
(meziroční změny v %, příspěvky v p. b., s. o.)

Zdroj: Eurostat, výpočet ČNB.

Ekonomický vývoj v eurozóně
(reálný HDP, meziroční změny v %, příspěvky v p. b., s. o.)

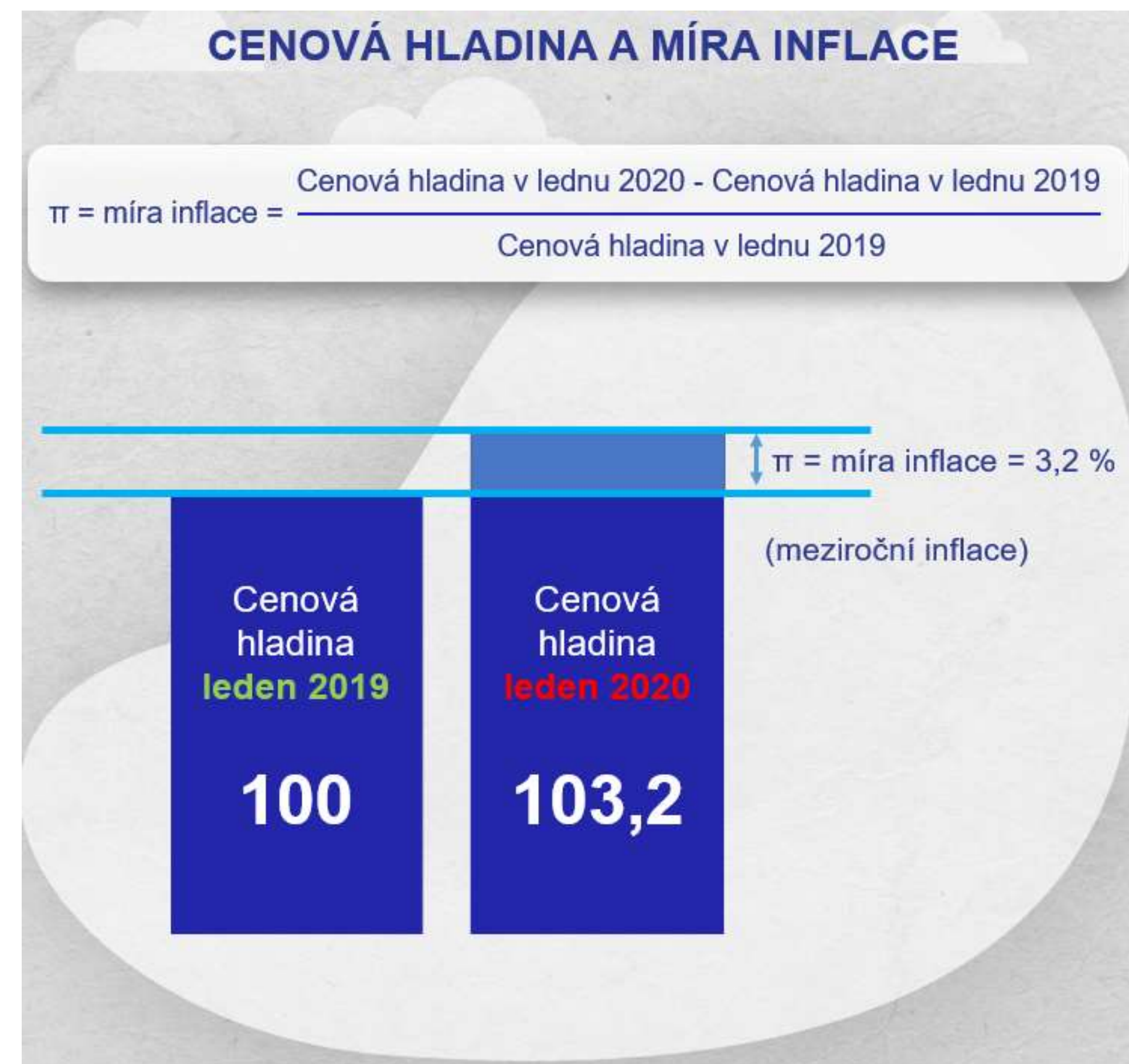
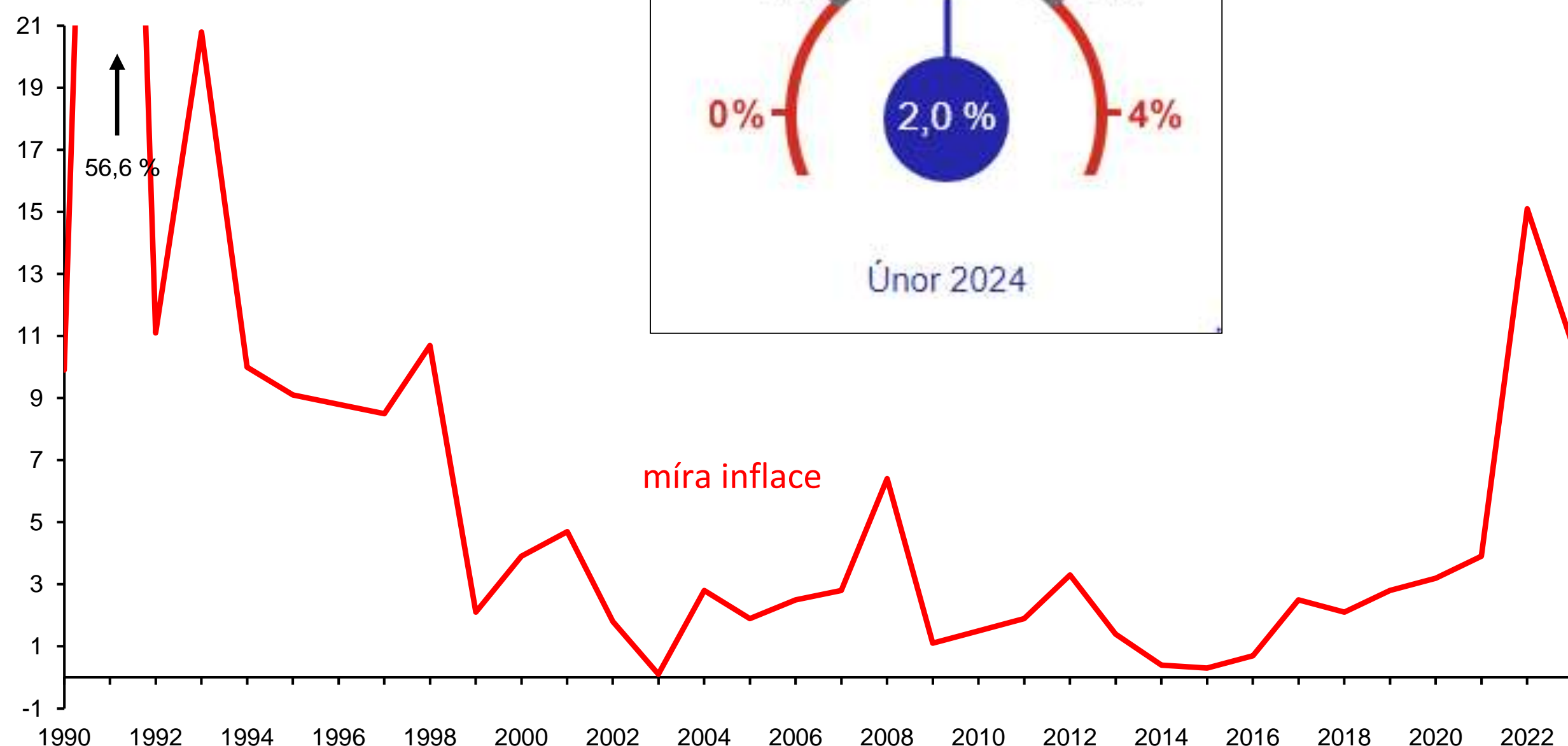
Zdroj: Eurostat, výpočet ČNB

2. Základní ekonomické veličiny: inflace

Míra inflace

(v %)

- **Nabídková:** přichází z výroby, růst nákladů (suroviny, energie, ...)
- **Poptávková:** přichází od domácností, firem, vlády
- **Skrytá:** ceny se nemění, ale výrobky mají stále nižší kvalitu (za socialismu hojně, dnes při honbě za nízkou cenou také) nebo je výrobků méně (méně tablet do myčky, méně jogurtu) za shodnou cenu v podobném balení
- **Potlačená:** ceny se nemění, ale lidé přesto nekupují zboží (v obchodech není to, co by lidé chtěli)

2. Základní ekonomické veličiny: **inlace**

Cenová
hladina
(v daném
měsíci)

≈

Výše cen

≈

CPI index

Spotřebitelský koš

- **Obsahuje zhruba 800 položek**, které nejčastěji všichni spotřebováváme
- Mění se zpravidla jednou za 5 let
- **Každý z nás má jiný spotřebitelský koš** (vegetarián, alkoholik ☹️, důchodce, teenager atd.), a tak na každého z nás trochu jinak dopadá cenový nárůst různých výrobků a služeb
- **Cenové pohyby měří statistický úřad (ČSÚ)**, nikoli centrální banka (ČNB)

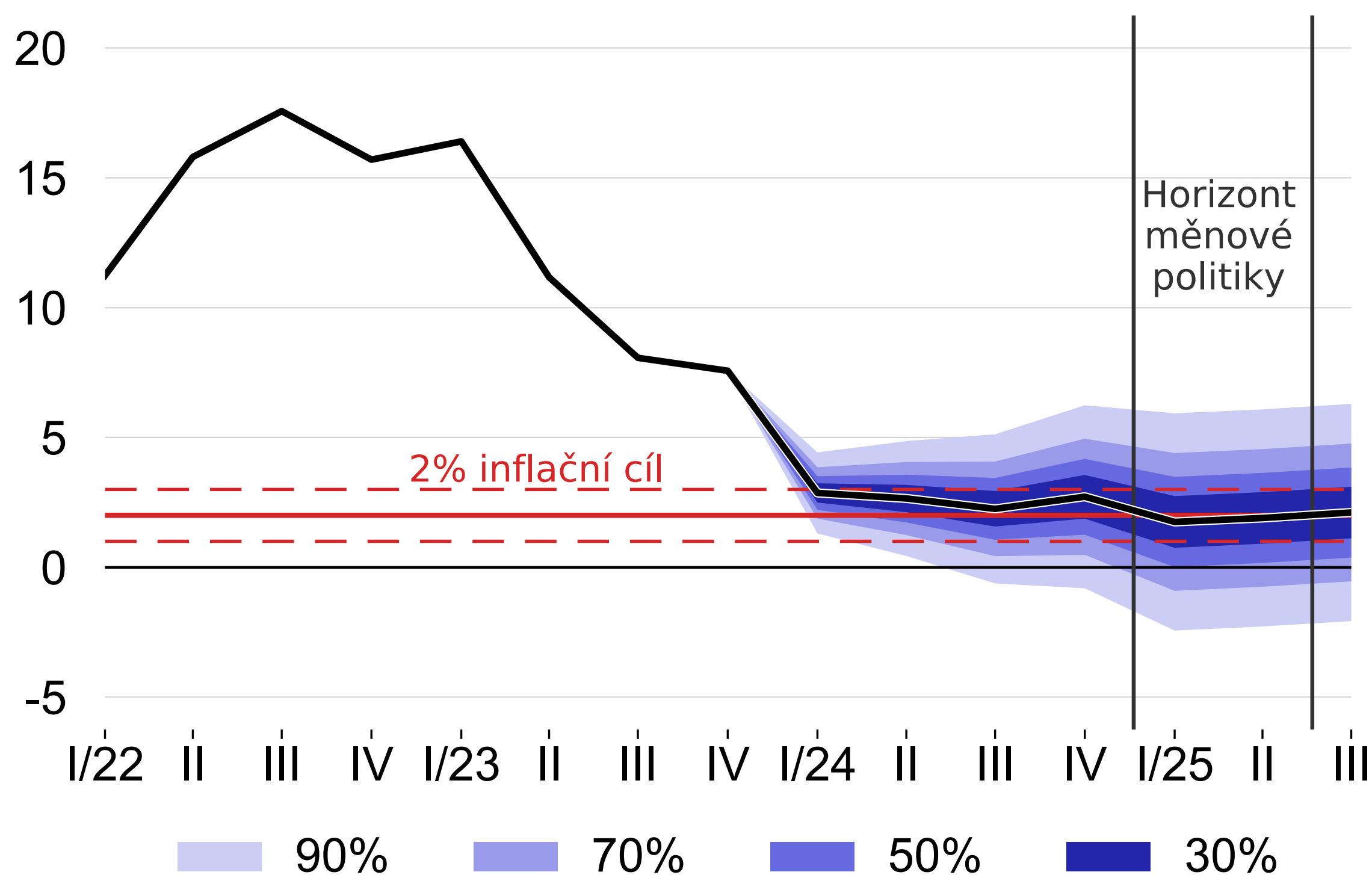
Scanner data a web scraping

Harmonizovaný index (HICP) pro mezinárodní srovnání vývoje cen

2. Základní ekonomické veličiny: inflace

Celková inflace v ČR

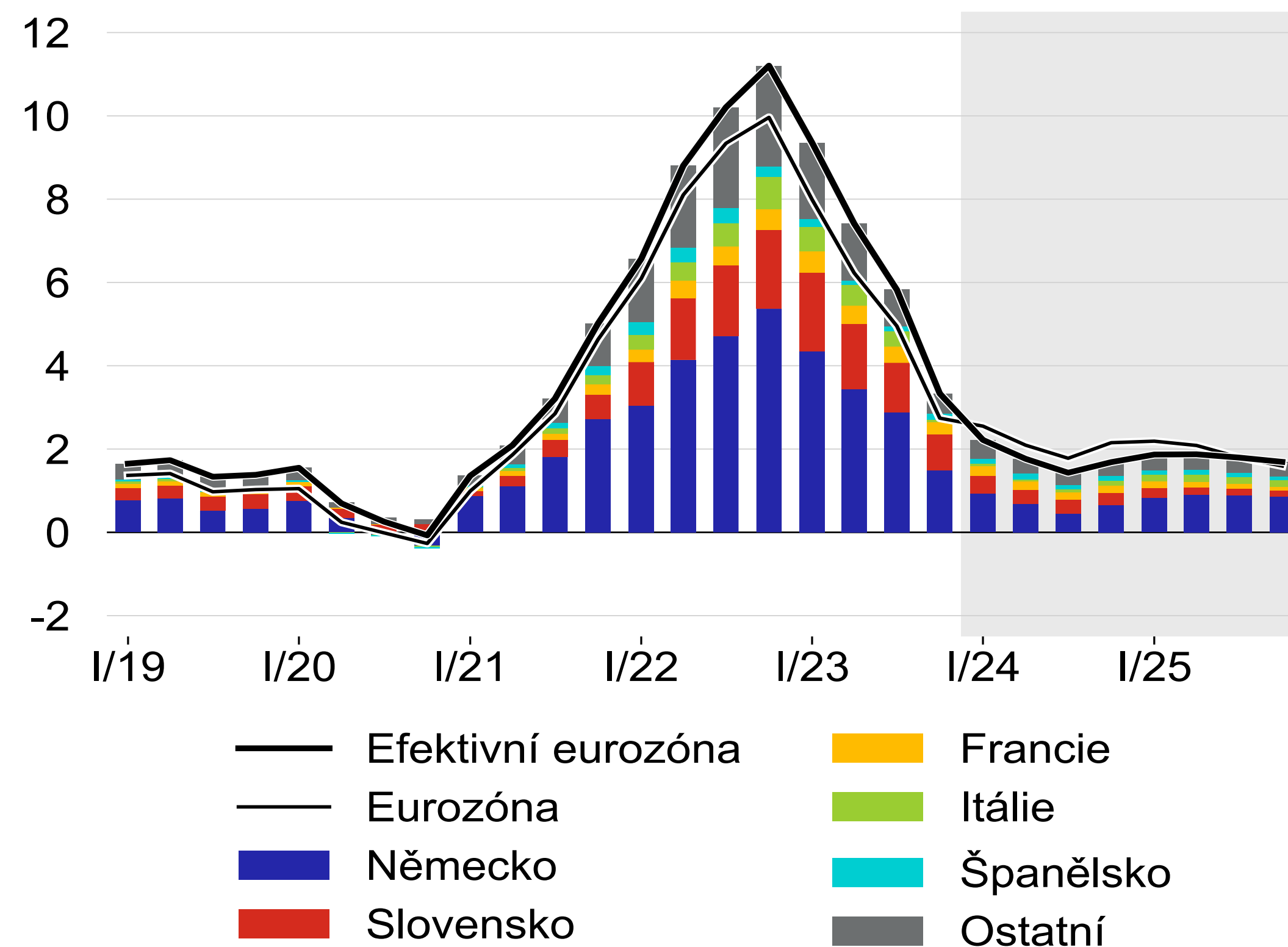
(meziročně v %, barevně intervaly spolehlivosti)

Zdroj: Eurostat, výpočet ČNB.

Spotřebitelská inflace v eurozóně

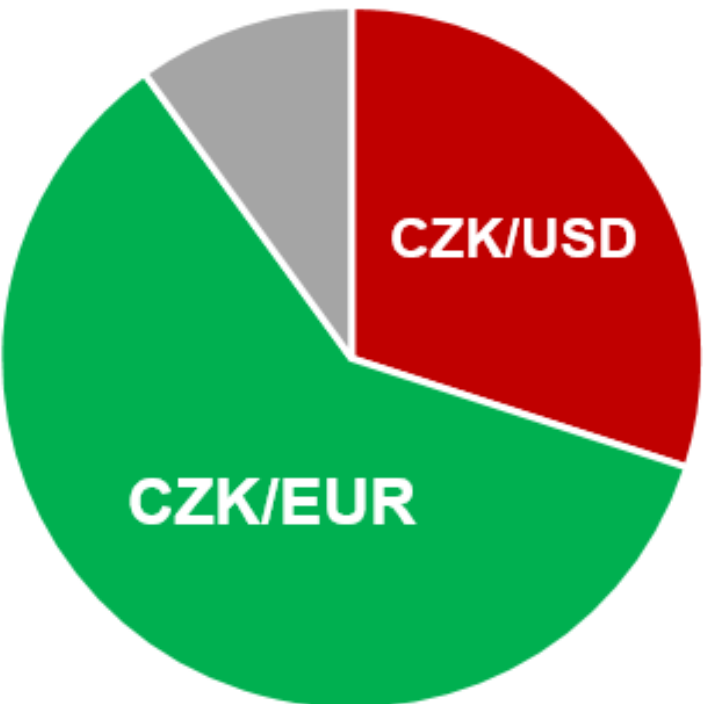

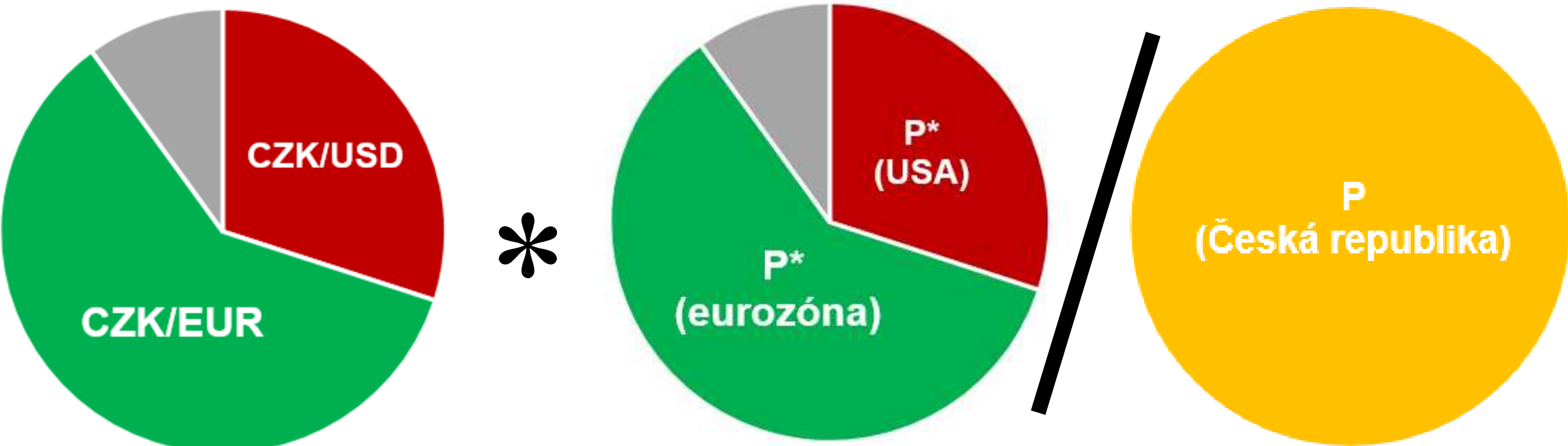
(HICP, meziroční změny v %, příspěvky v p. b.)

Zdroj: Eurostat, výpočet ČNB.

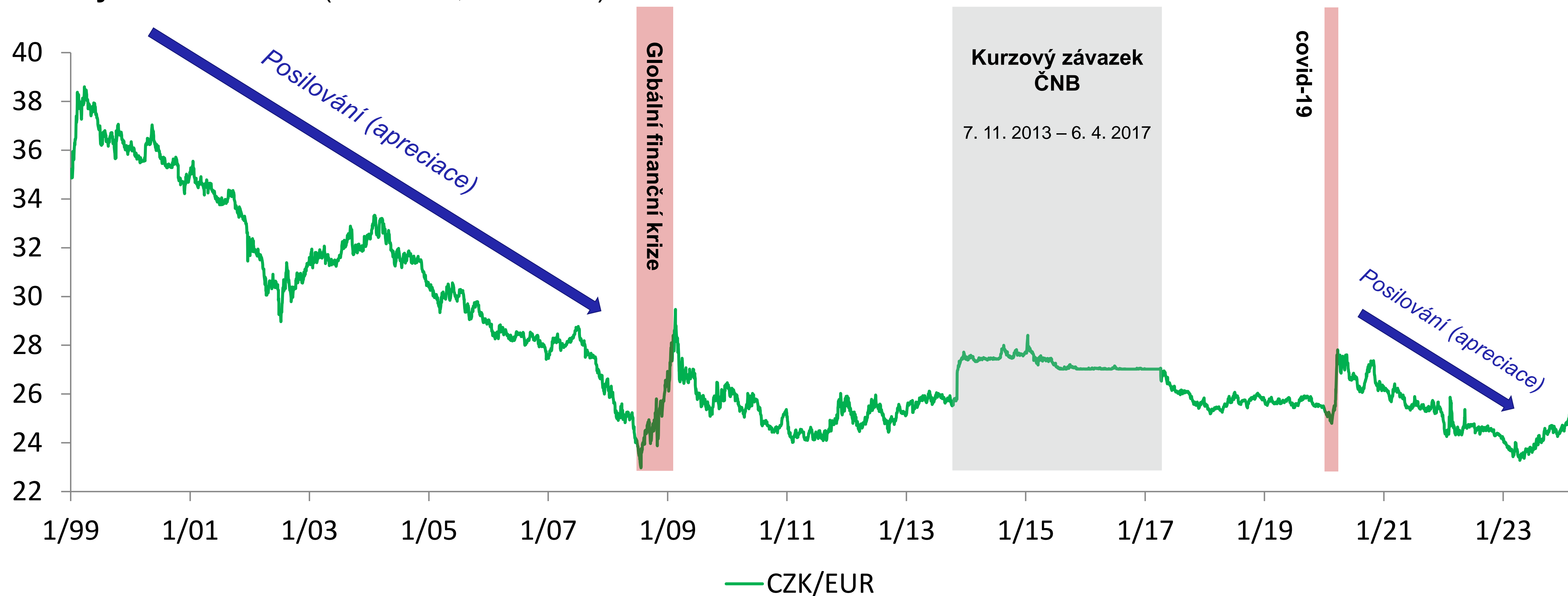

2. Základní ekonomické veličiny: měnový kurz

	Bilaterální	Efektivní
Nominální E		
Reálný $R = E \cdot \frac{P^*}{P}$		

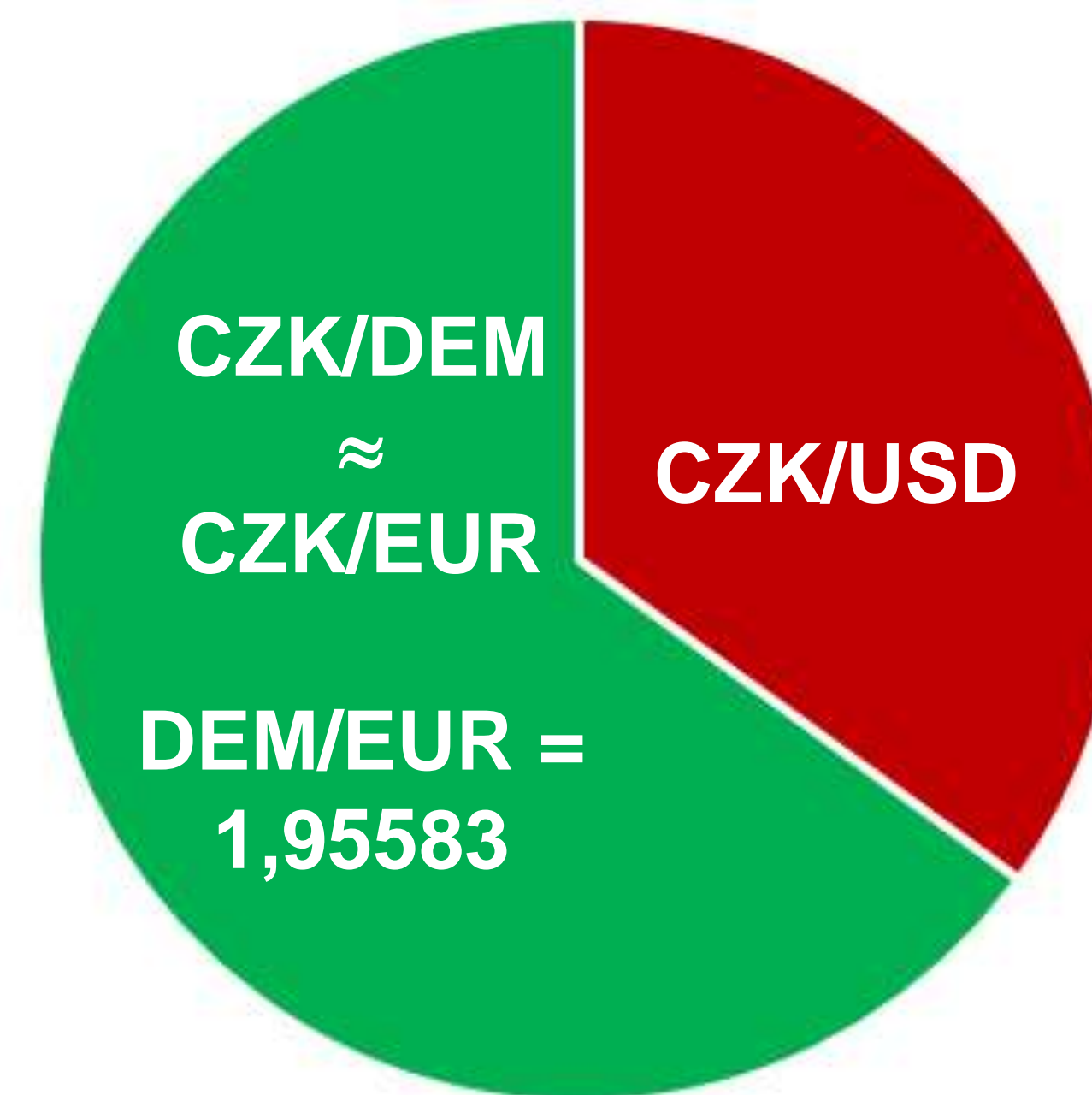
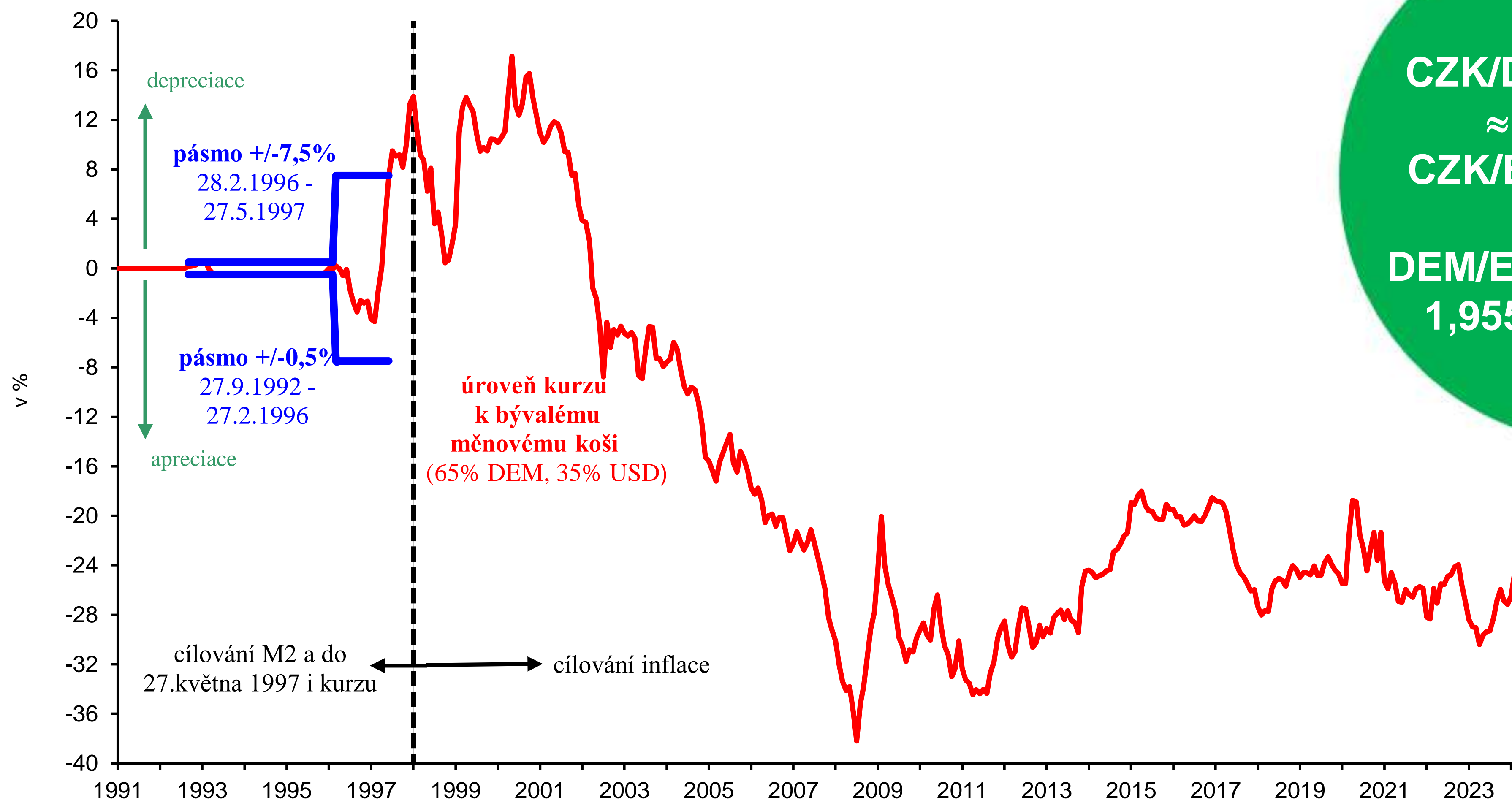
2. Základní ekonomické veličiny: měnový kurz

Měnový kurz CZK/EUR (nominální, bilaterální)

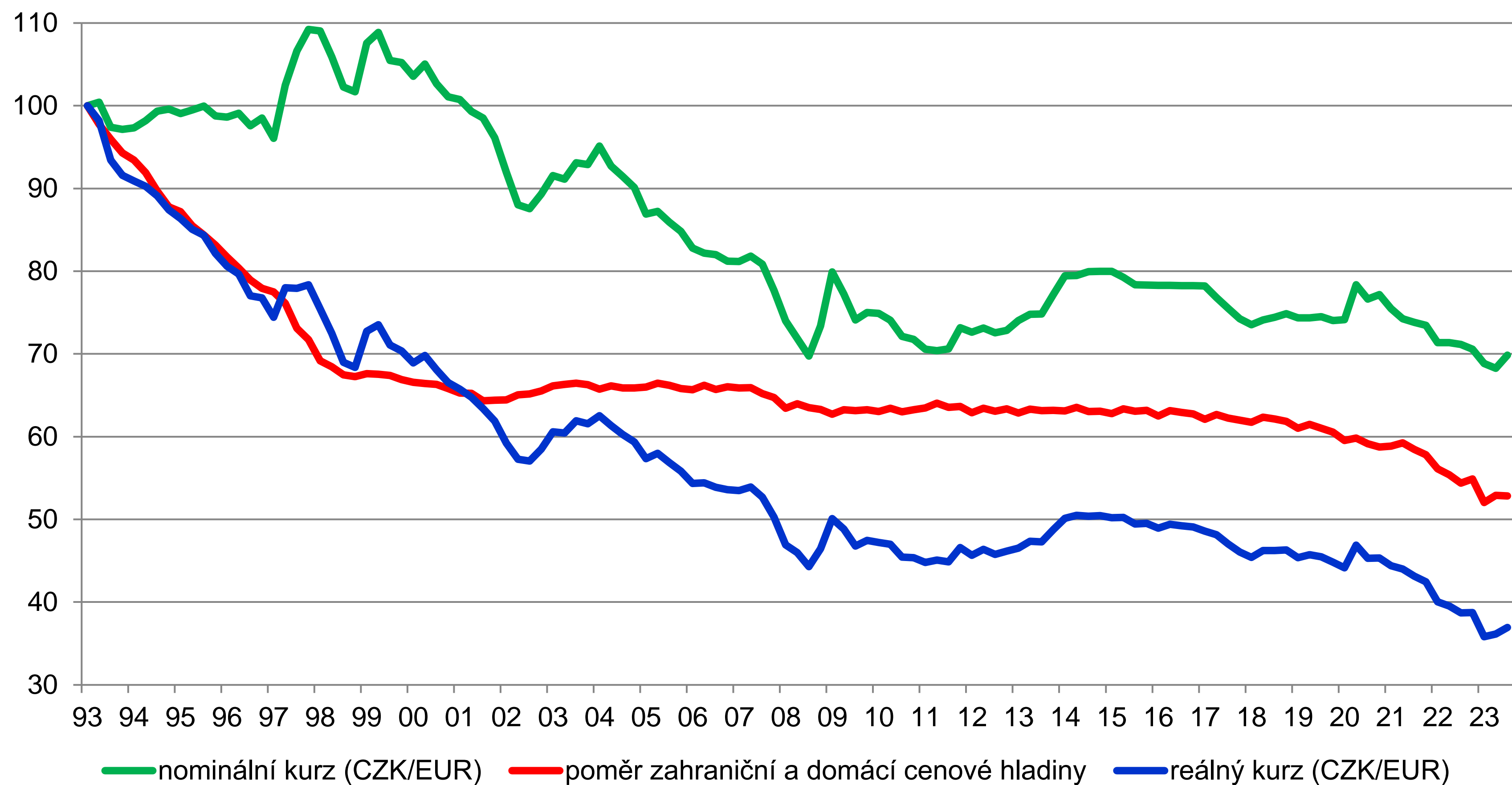
2. Základní ekonomické veličiny: měnový kurz

Měnový kurz CZK/EUR (nominální, efektivní)

2. Základní ekonomické veličiny: měnový kurz

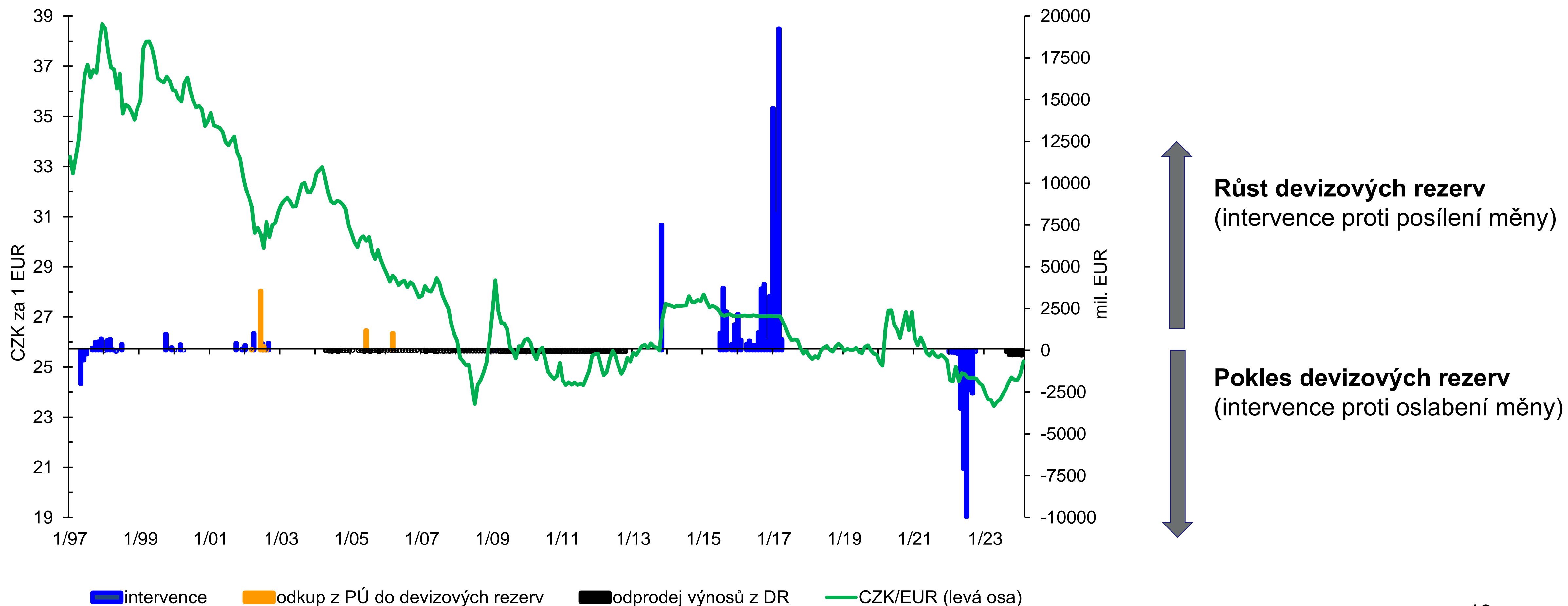
Měnový kurz CZK/EUR (nominální a reálný, bilaterální)

$$R = E \cdot \frac{P^*}{P}$$

2. Základní ekonomické veličiny: měnový kurz

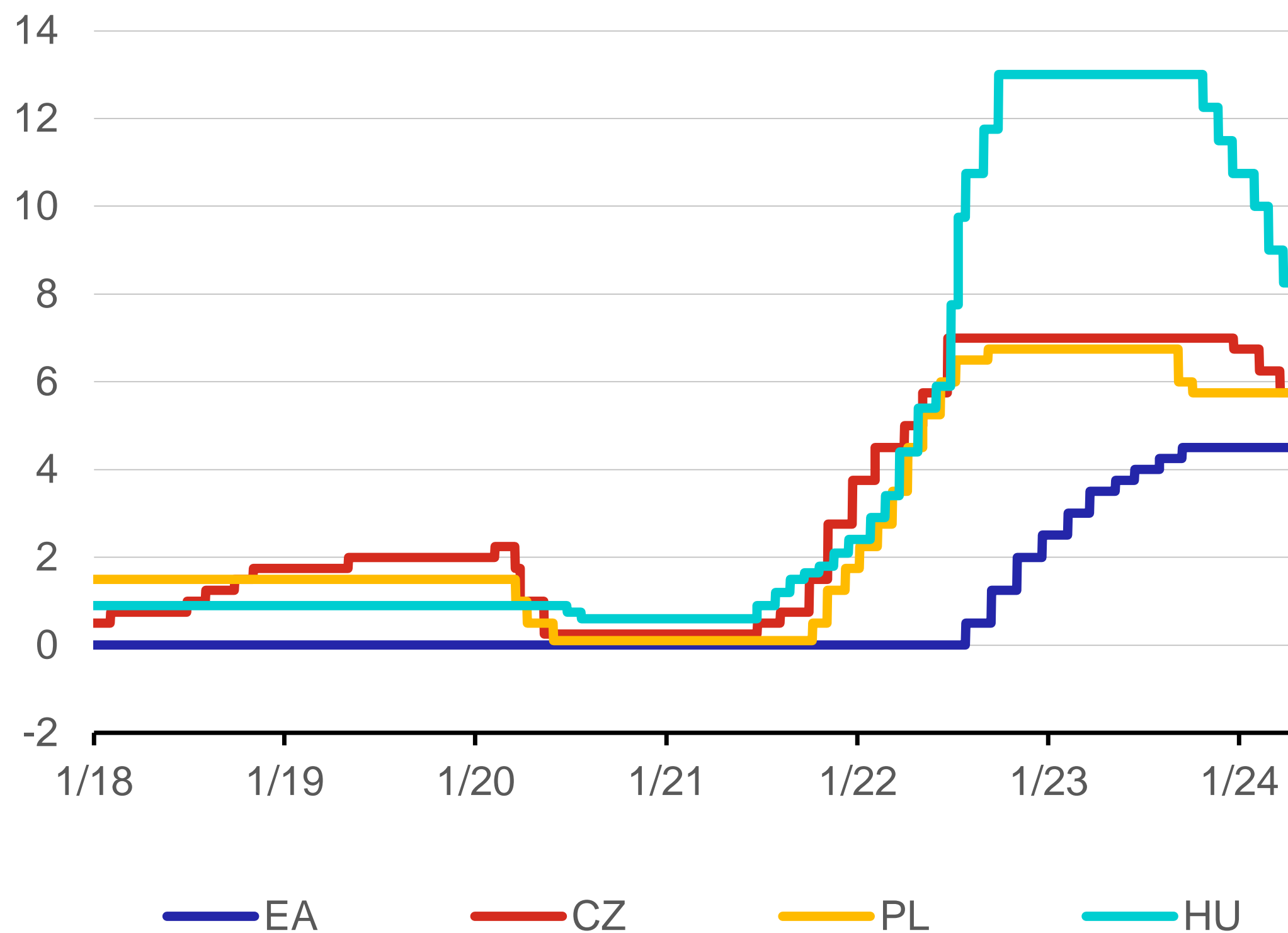
Měnový kurz CZK/EUR a intervenční aktivita ČNB

2. Základní ekonomické veličiny: úrokové sazby

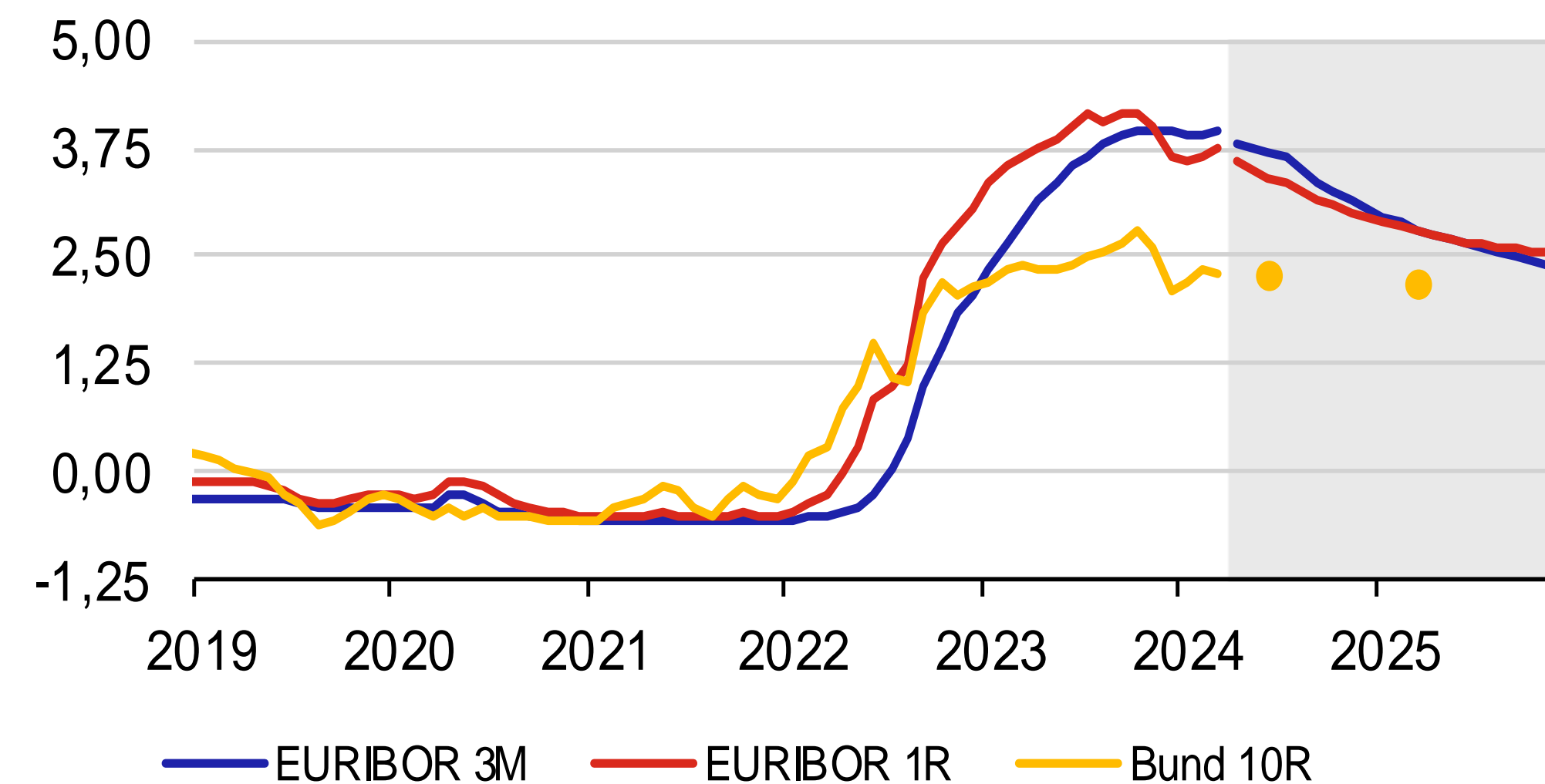
Měnověpolitické sazby centrálních bank

(v %)

Úrokové sazby (eurozóna)

(v %)

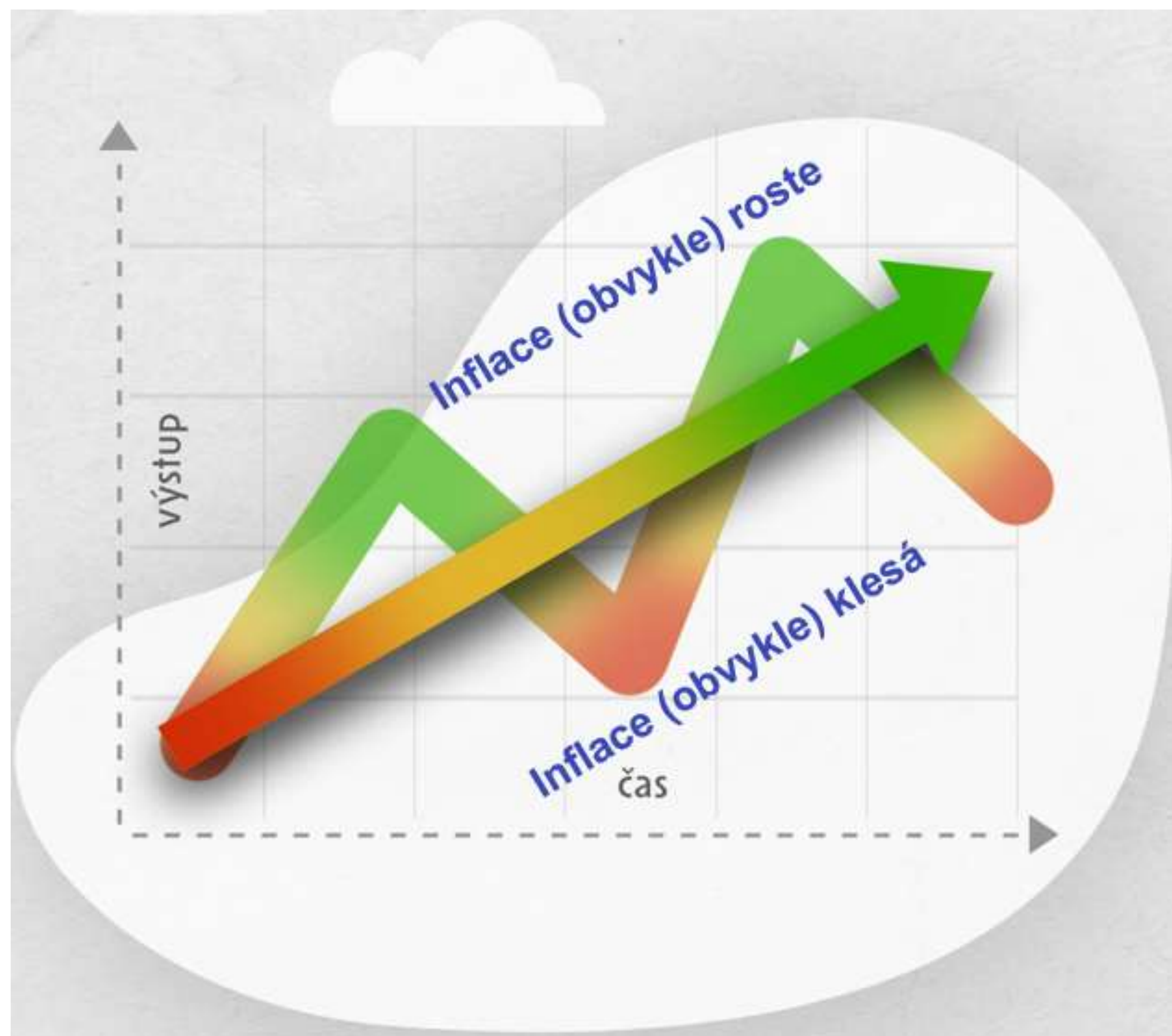

	2/24	3/24	6/24	3/25
3M EURIBOR	3,92	3,93	3,71	2,81
1Y EURIBOR	3,67	3,73	3,42	2,78
10Y Bund	2,34	2,31	2,30	2,20

3. Hospodářský a finanční cyklus

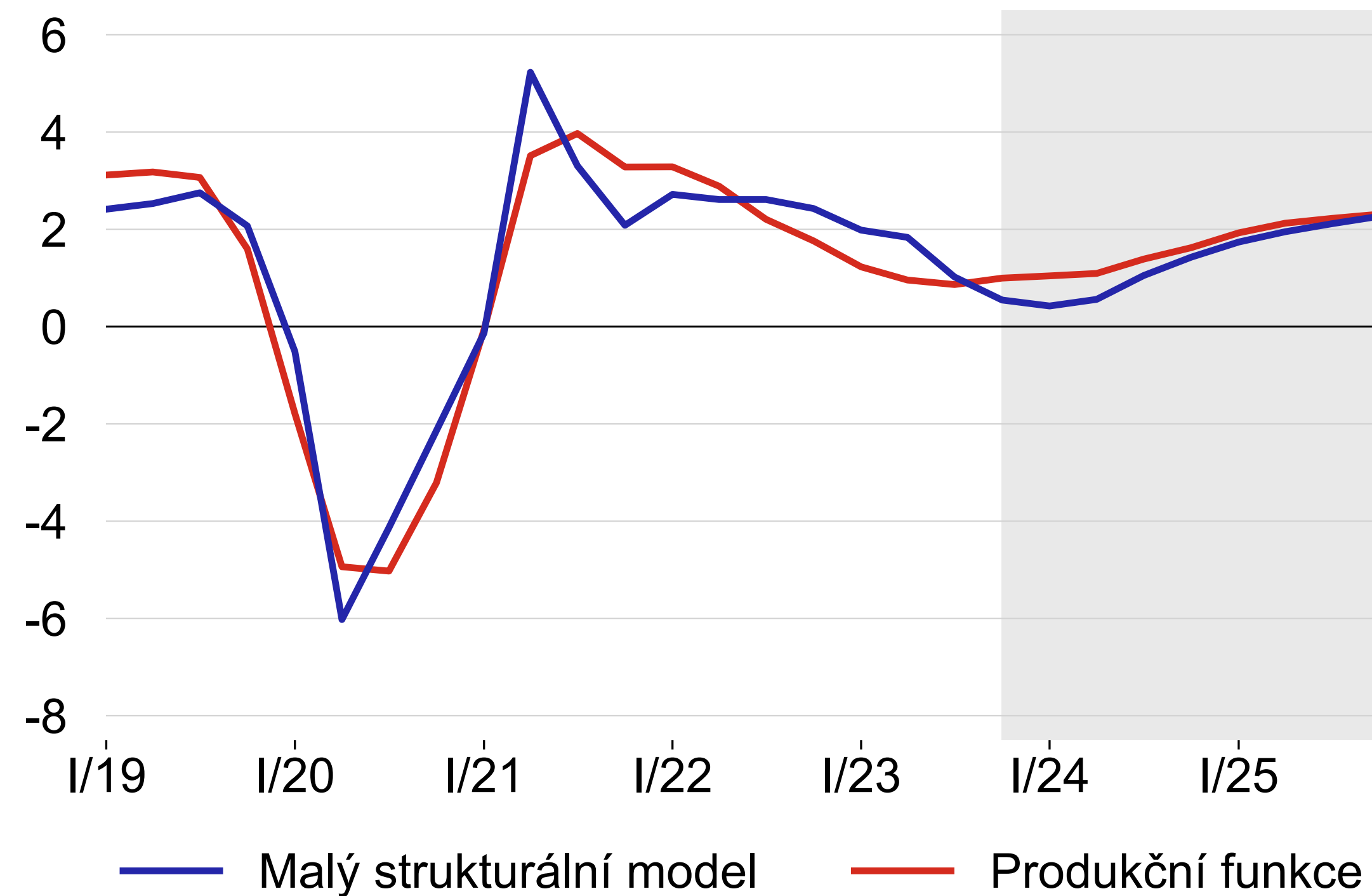
Kolísání ekonomiky a vývoj inflace

- Kolísání ekonomiky **tržní mechanismus** neumí zabránit, je přirozené.
- Kolísání inflace je rovněž běžné, i když se centrální banky snaží mít inflaci na inflačním cíli.
- V růstové fázi hospodářského cyklu obvykle roste inflace, ve fázi poklesu obvykle klesá, ALE:
  - **stagflace:** ekonomická stagnace doprovázená růstem cenové hladiny
  - **slumpflace:** ekonomický pokles doprovázený růstem cenové hladiny
- Čím silnější je **neočekávaný šok** (ale i naakumulované nerovnováhy v ekonomice), tím vyšší makroekonomické náklady hrozí z pohledu stabilizace ekonomiky.
- Nedávná stagflační/slumpflační vlna byla doprovázena relativně **nízkou reakcí trhu práce** (snížení zaměstnanosti, zvýšení nezaměstnanosti) v porovnání se stagflační vlnou ze 70. let minulého století.

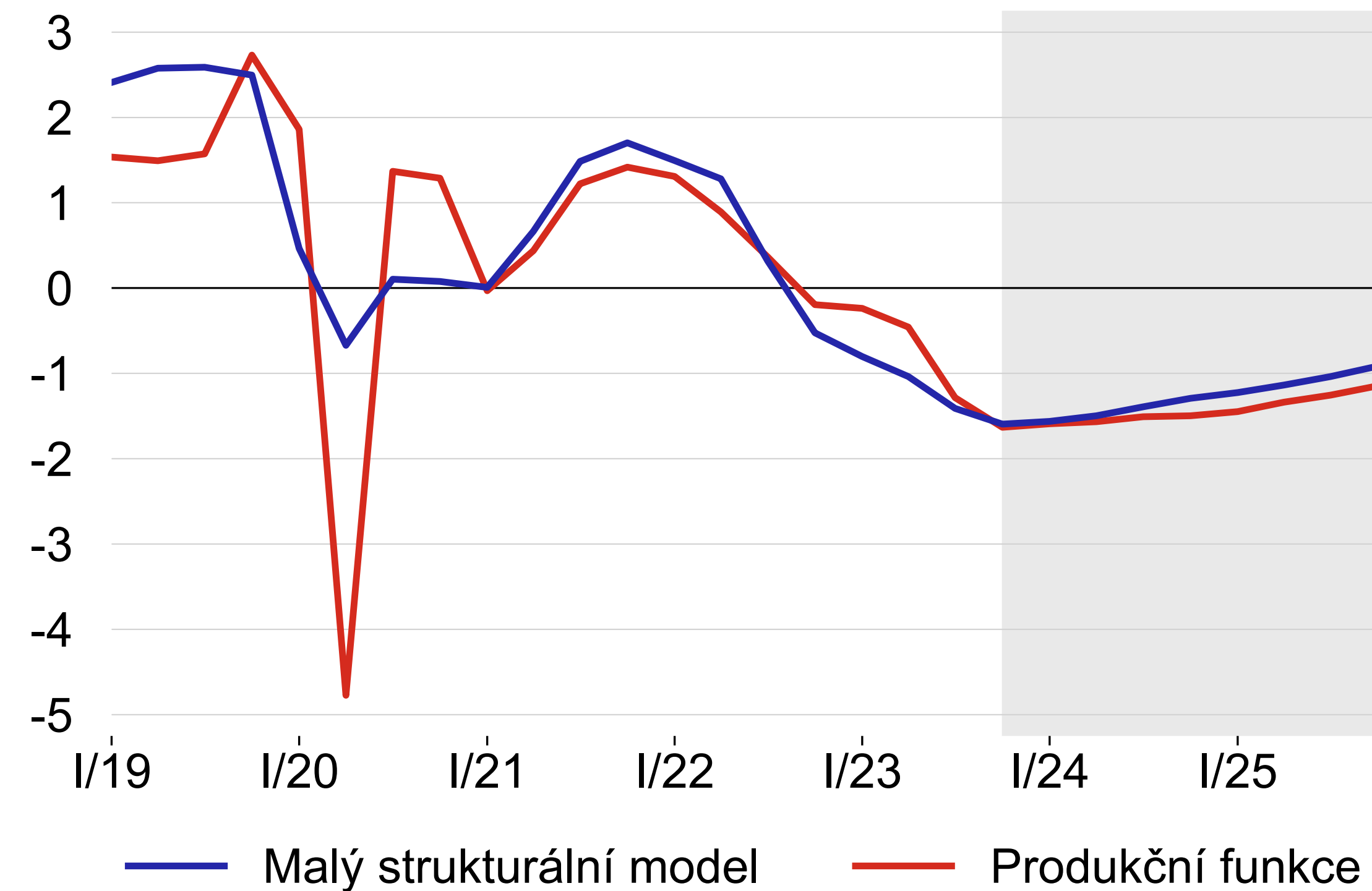
3. Hospodářský a finanční cyklus: ČR

Potenciální produkt ČR
 (meziroční změny v %)

Zdroj: ČNB.

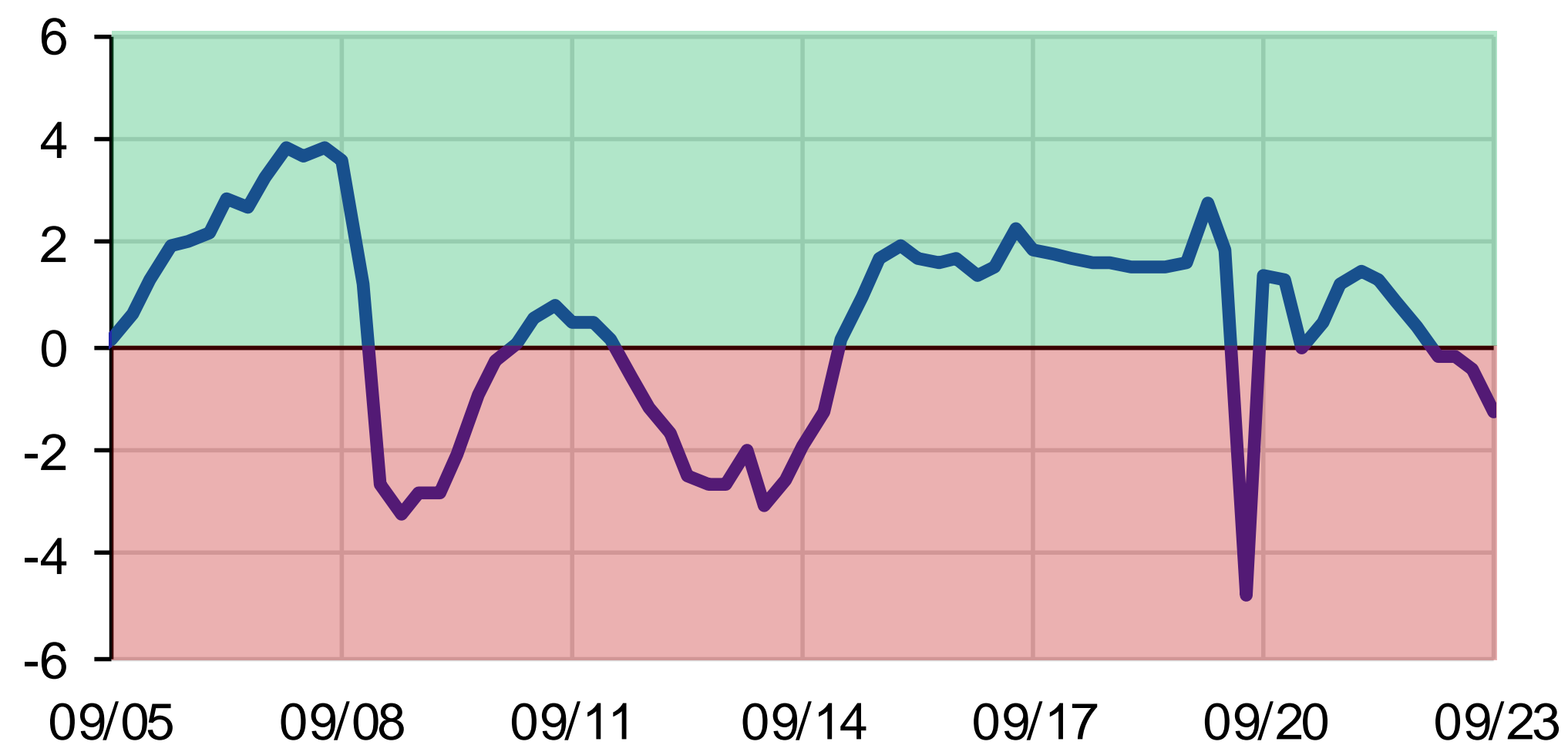
Mezera výstupu ČR
 (v % potenciálního produktu)

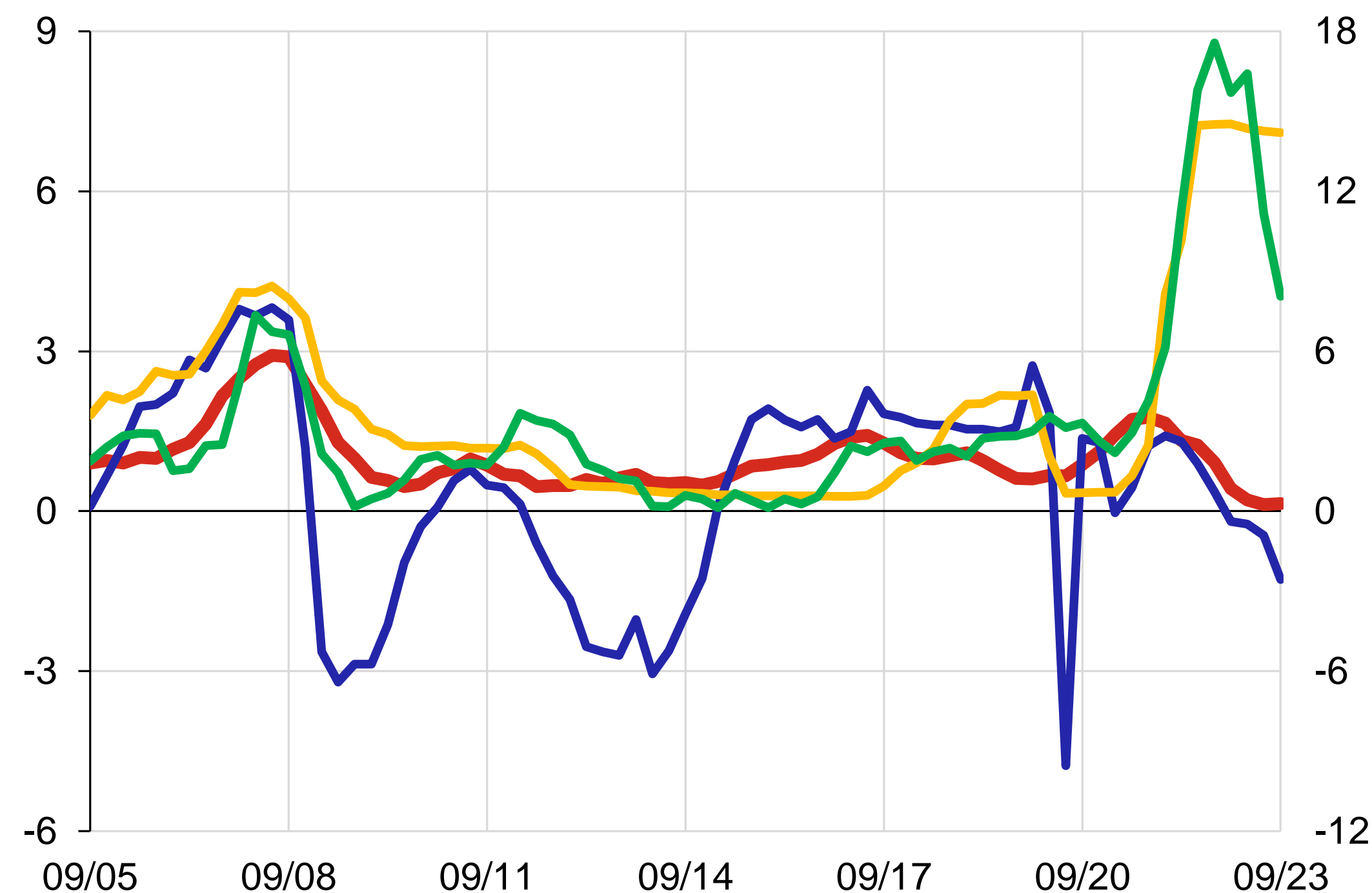
Zdroj: ČNB.

3. Hospodářský a finanční cyklus: ČR

Indikátor finančního cyklu, mezera výstupu, úrokové sazby a inflace

Zdroj: ČNB.

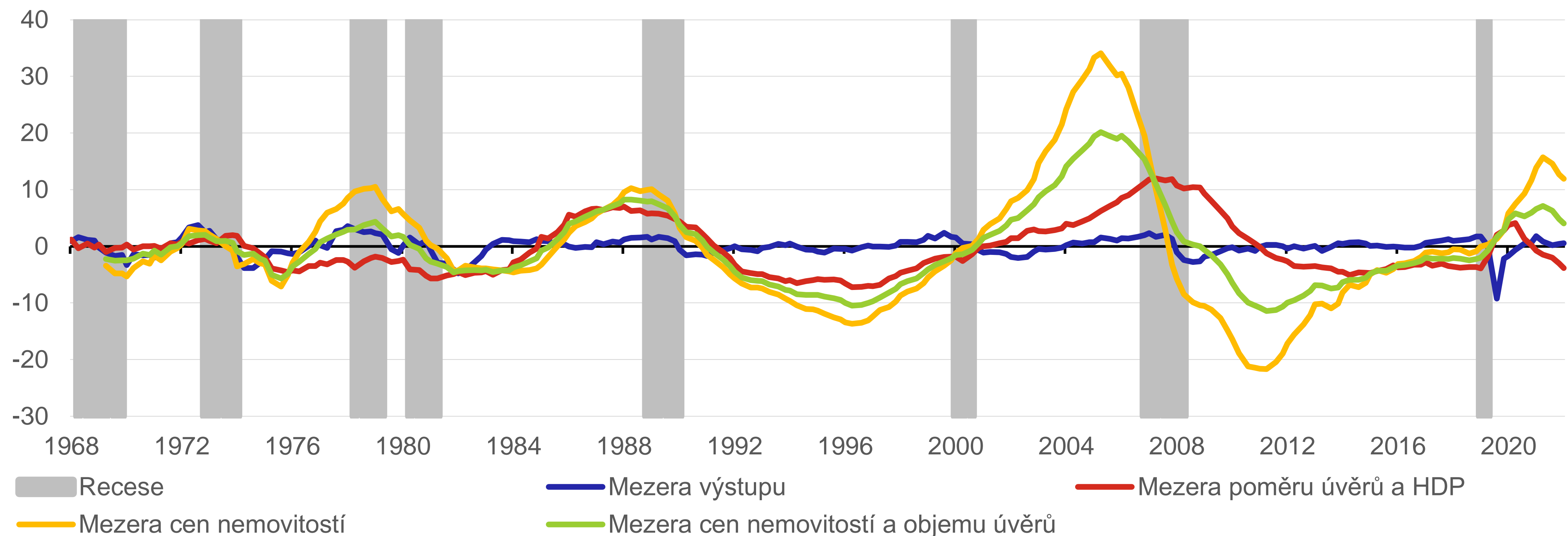

- IFC (přeškálováno na 0–10)
- Mezera výstupu
- 3M PRIBOR
- Inflace (pravá osa)

Zdroj: ČNB.

3. Hospodářský a finanční cyklus: USA

Hospodářský a finanční cyklus USA (% odchylka od trendu)

Zdroj: Federal Reserve Bank of St. Louis (FRED Database), GEV 09/2023.

4. Současné světové megatrendy

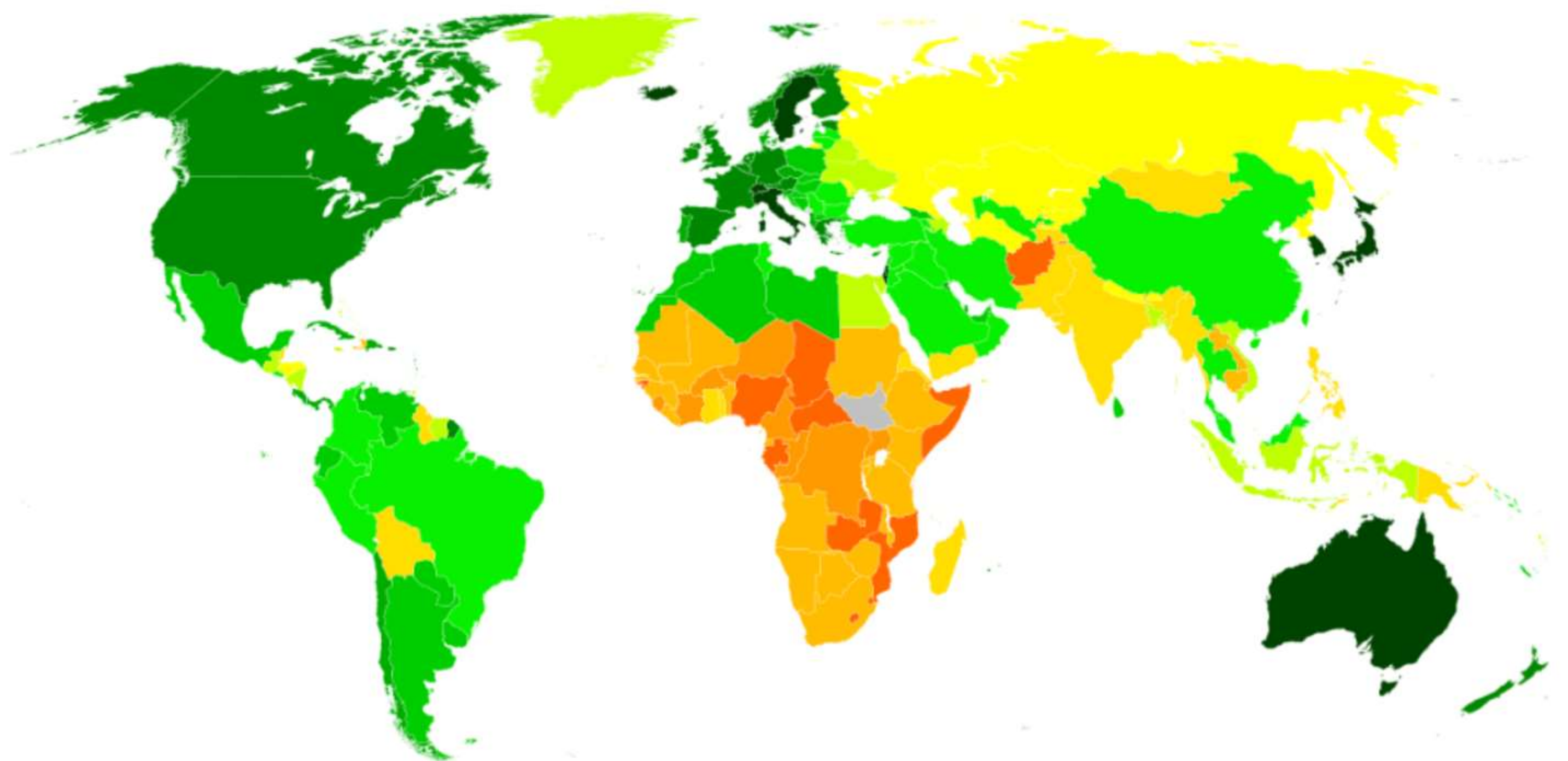
Sociální	Technologický	Ekonomický	Environmentální	Politický
<ul style="list-style-type: none"> • Civilizační choroby • Democratizace společnosti • Globální stárnutí • Rostoucí individualismus a síla jednotlivců • Rostoucí mobilita • Rostoucí nerovnosti • Rostoucí objem migrace • Rostoucí populace • Snižování diskriminace • Urbanizace • Zdravý životní styl 	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí přístup k informacím • Virtualizace světa • Zvyšující se dostupnost technologií • Zvyšující se rychlost technologické změny 	<ul style="list-style-type: none"> • Globální ekonomický růst • Rostoucí zadluženost • Růst střední třídy • Zintenzivňující se globalizace • Zvyšující se soutěž o zdroje 	<ul style="list-style-type: none"> • Degradace ekosystémů • Potravinová bezpečnost • Rostoucí spotřeba zdrojů • Rostoucí spotřeba energie • Změna klimatu a její dopady 	<ul style="list-style-type: none"> • Nárůst silové politiky • Nárůst významu nestátních aktérů • Od unipolárního k multipolárnímu světu • Rostoucí objem regulací

- **Řada nových směrů a trendů ve světě** v rovině sociální, technologické, ekonomické, environmentální či politické.
- **Covid-19 a napadení Ukrajiny** Ruskou federací některé trendy přerušilo, zpozdilo, ale i urychlilo.
- **Megatrendy:**
  - stárnutí populace
  - klimatická změna
  - elektromobilita
  - nové technologie
  - umělá inteligence
- **Globalizace vede často k unifikaci:** méně diverzifikované systémy jsou více zranitelné globálními šoky.

4. Megatrendy: stárnutí obyvatelstva

Střední délka života (naděje dožití)
(roky)

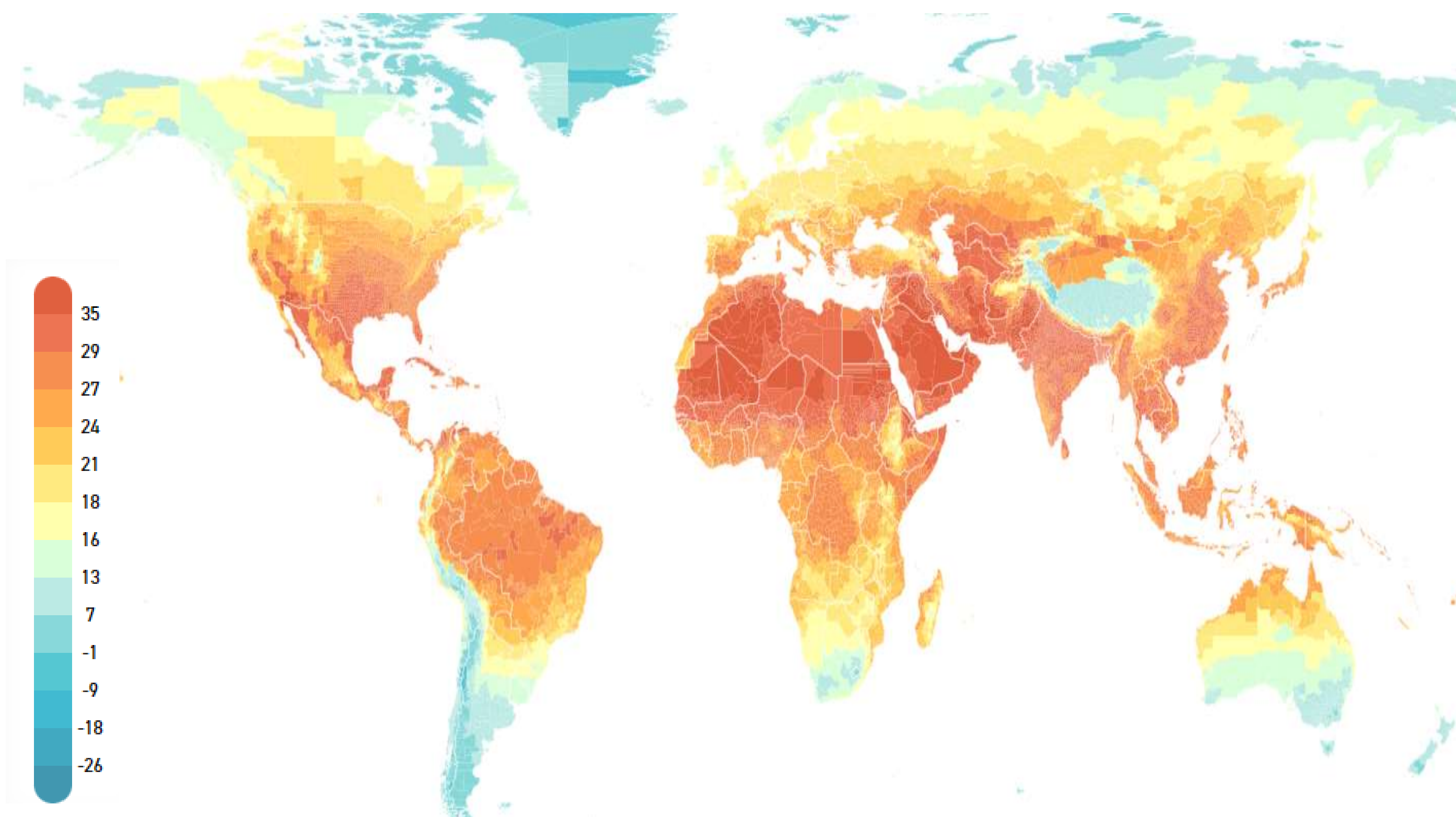
Střední délka života v roce 2017 ■ >82 ■ 80-81 ■ 78-79 ■ 76-77 ■ 74-75 ■ 72-73 ■ 70-71 ■ 65-69 ■ 60-64 ■ 55-59 ■ 50-54

- V roce 2018 poprvé v lidské historii lidé ve věku 65 let a více převyšují počet dětí mladších než 15 let.
- Kvalitnější zdravotní péče přispěla ke snížení míry úmrtnosti, čímž se zvýšil podíl starých lidí ve společnosti.
- Průměrnou očekávanou délku dožití zvyšují také lepší se ekonomické podmínky v rozvojových zemích. V roce 1950 žilo na zemi 200 milionů obyvatel starších 60 let. Do roku 2050 se očekává, že šedesátníků a starších budou dvě miliardy.
- **Důsledky:** snižování počtu ekonomicky aktivních obyvatel a současně zvyšování tlaku na důchodové a zdravotní systémy.

4. Megatrendy: klimatická změna

Předpokládaná průměrná celoroční teplota ve světě na konci století (°C)

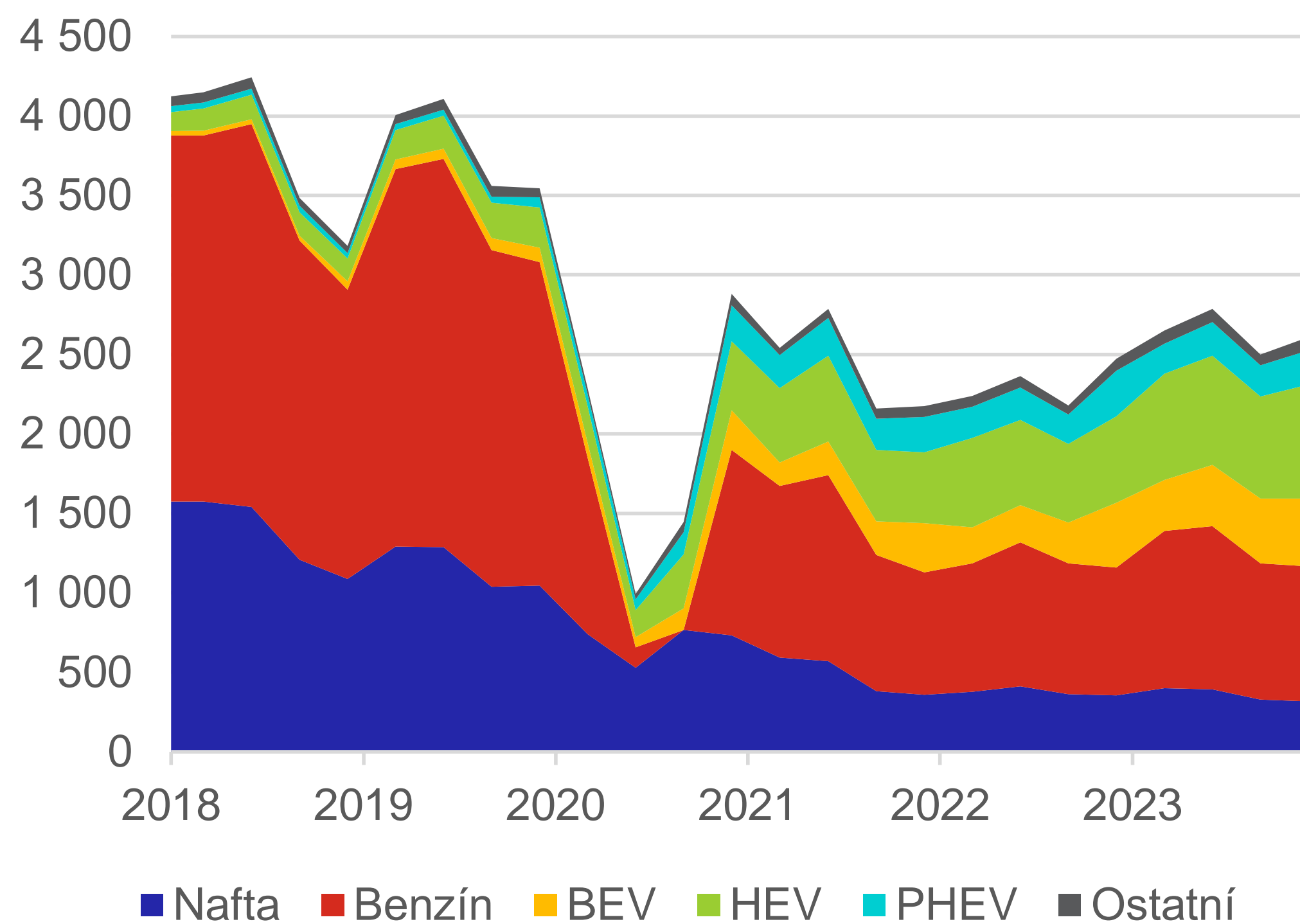

Zdroj: <https://impactlab.org>.

- **Změna klimatu** odráží zvyšování průměrné teploty v důsledku zvýšené koncentrace skleníkových plynů v atmosféře způsobené lidskou činností.
- **Rizika dopadů klimatické změny**
  - **Hmotná rizika** představují různé typy přírodních katastrof s negativními dopady jak na straně nabídky, tj. snižující se produktivita práce a fyzická destrukce kapitálu vedoucí ke snížení potenciálu a výrobních kapacit, tak na straně poptávky, kdy zvýšená nejistota negativně ovlivní soukromou spotřebu a investice firem.
  - **Přechodová rizika** souvisí se zaváděním zelených politik na ochranu klimatu, např. ve formě zdanění emisí CO₂, omezování spotřeby fosilních paliv a dalších regulačních opatření.

4. Megatrendy: elektromobilita

Nově registrovaná auta v EU dle typu pohonu
(čtvrtletí, v tisících ks)

Zdroj: ACEA.

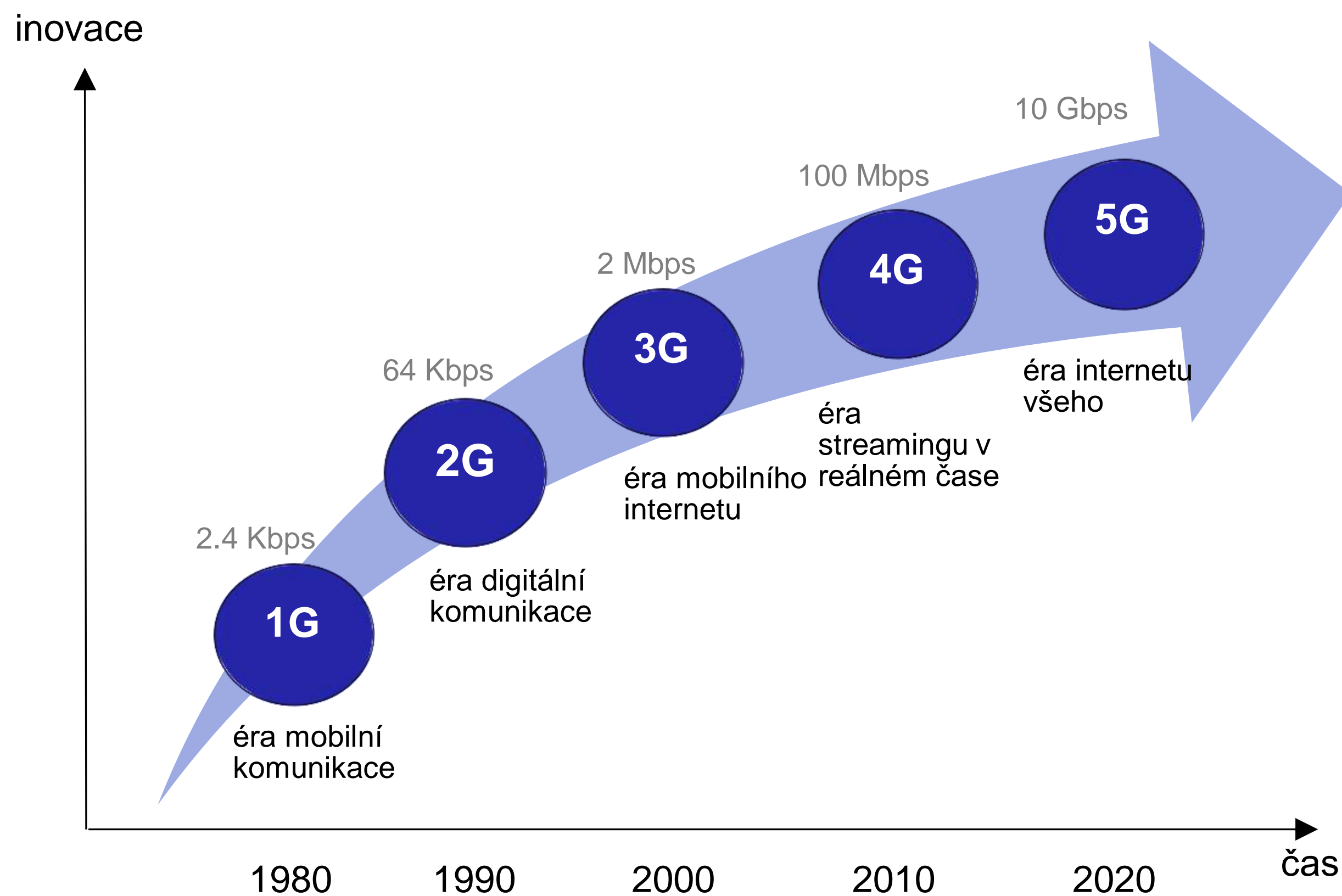
Pozn.: BEV = bateriový elektromobil, HEV = hybridní elektromobil,
PHEV = plug-in hybridní elektromobil.

- Mezi hlavní světové exportéry automobilů se dostala Čína, která na konci roku 2022 dohnala v produkci aut Německo.
- V Evropě se dramaticky propadl počet nově registrovaných aut, což bylo způsobeno omezenou výrobou v době pandemie, a tuto ztrátu se stále nepodařilo dohnat.
- Evropa si nejprve připravila novou **emisní normu Euro 7** a nedávno schválila **zákaz výroby nových automobilů se spalovacím motorem** od roku 2035. Jaké to bude mít dopady?
- Zájem o elektromobily mezi zákazníky roste, stále se ale prodávají především hybridní modely a kupují je spíše bohatší domácnosti.

4. Megatrendy: nové technologie

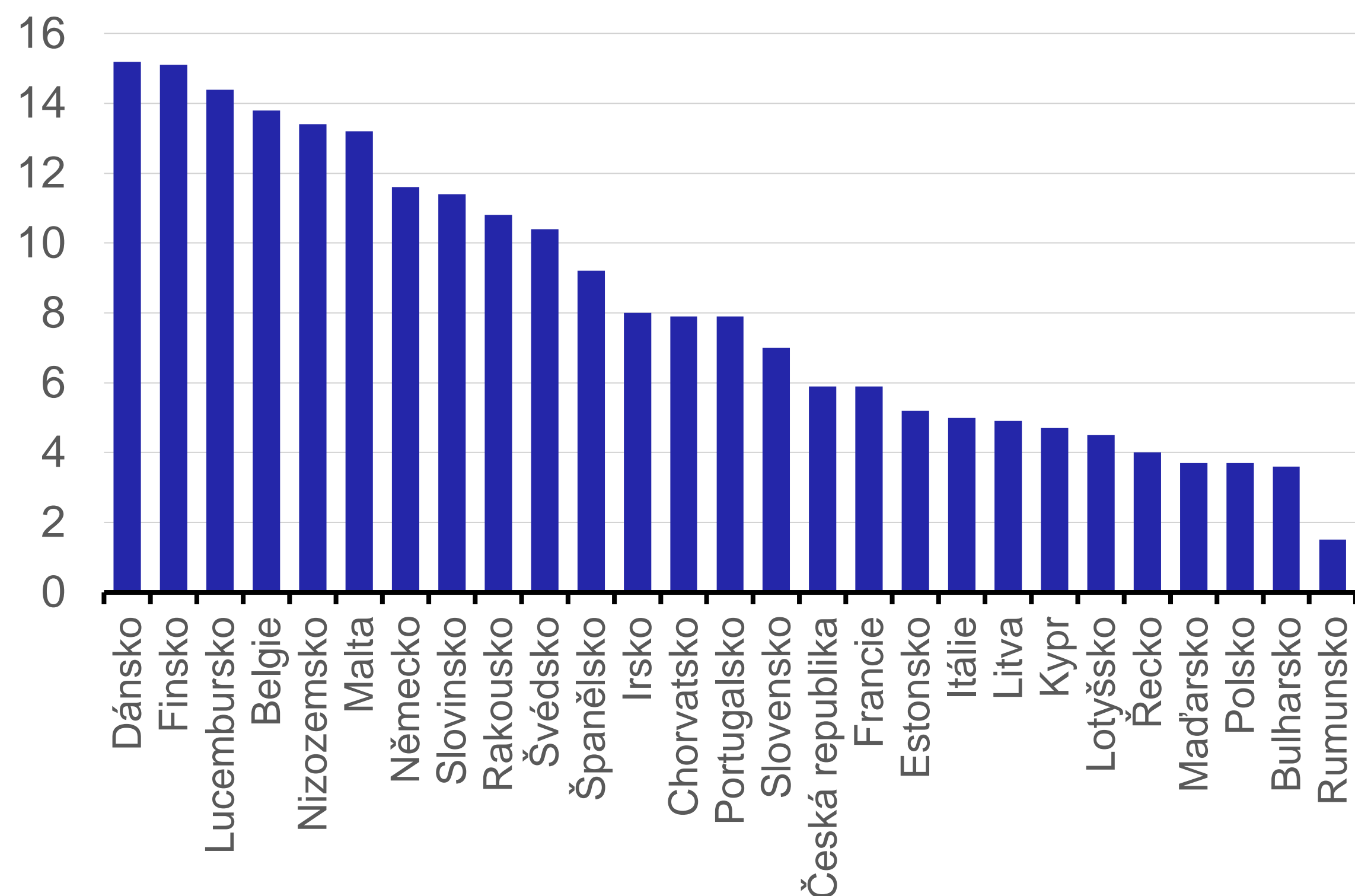
Vývoj technologií až k 5G

- **Nové technologie včetně umělé inteligence budou čím dál tím více využívány.**
- Jejich zavádění **ovlivní podobu trhu práce**, a to jak na nabídkové, tak na poptávkové straně.
- V době pandemie covid-19 se ukázaly nesporné výhody technologií (nové možnosti, např. v oblasti vzdělávání či zdravotní péče).
- **Fenomén sítí 5G:** jsou stokrát rychlejší než 4G, lze k nim připojit až stokrát více zařízení (od aut přes chytré hodinky, drony až po průmyslové roboty – ne jen telefony, jak tomu bylo u 4G) a mají pětkrát rychlejší odezvu, tedy mají nízkou latenci (což umožní průlomové technologie jako např. operace na dálku v oblasti zdravotnictví, CTIA, 2022).
- **Kolem roku 2030 6G sítě...**

4. Megatrendy: umělá inteligence

Podíl podniků využívajících v EU umělou inteligenci (rok 2023)

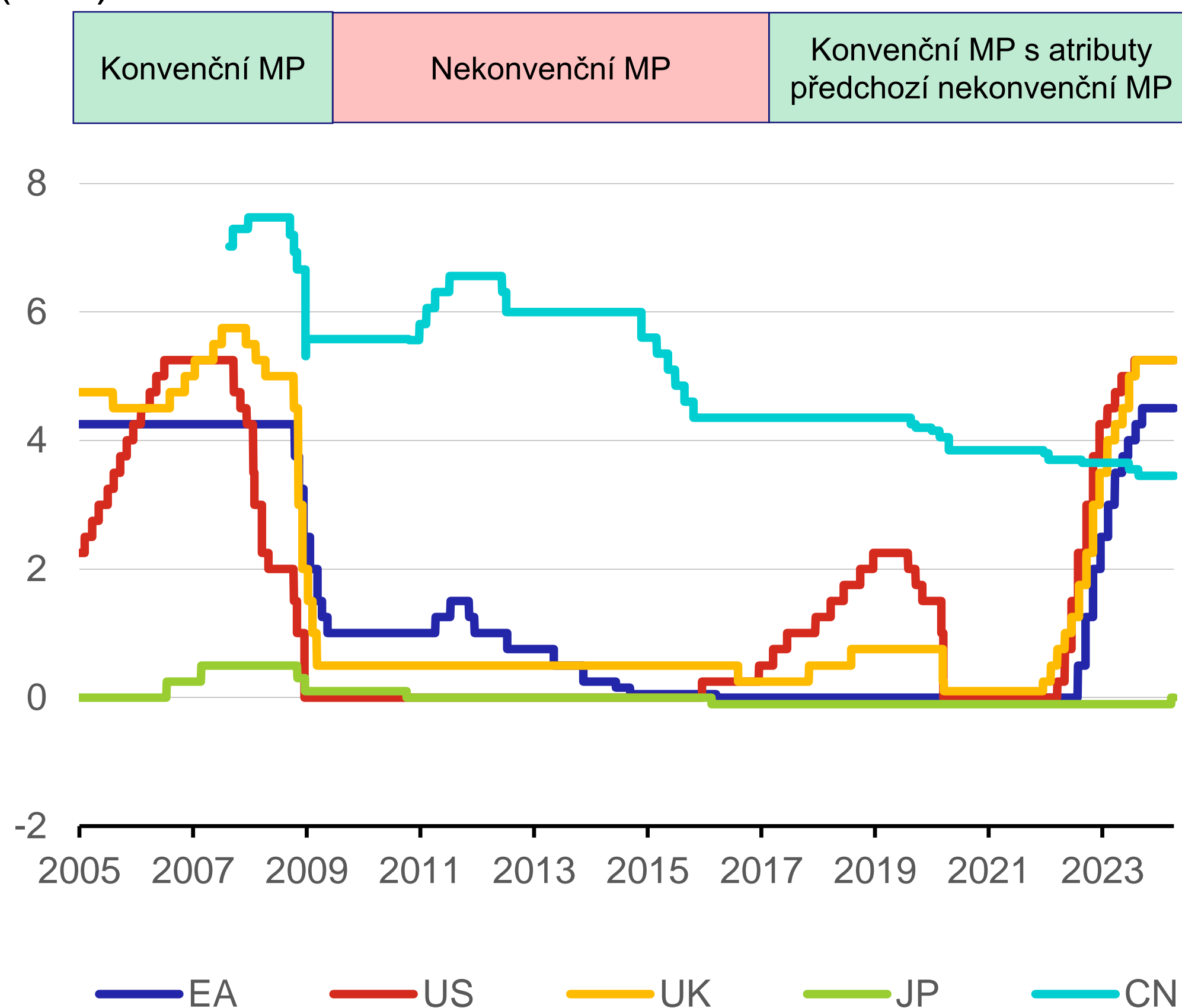
Zdroj: Eurostat.

Pozn.: Podniky s nejméně 10 zaměstnanci, vyjma finančního sektoru.

- **Umělá inteligence (AI)** proniká do stále více oblastí a její využití je pro budoucí ekonomickou aktivitu zásadní. Stane se klíčovým motorem pro ekonomický rozvoj a vyvolá změnu způsobu života i práce lidí.
- **Druhy umělé inteligence**
  - (i) užší vymezení AI, tj. programy umožňující imitovat lidský intelekt a chování,
  - (ii) strojové učení (machine learning), tj. statistické algoritmy umožňující implementaci umělé inteligence prostřednictvím dat,
  - (iii) hluboké učení (deep learning), tj. podskupina strojového učení, která využívá neuronové sítě, genetické algoritmy atd.
- Analýza: [Vzestup umělé inteligence: Má lidstvo v rukou převratnou dvojsečnou zbraň?](#)

5. Nástroje centrálních bank: měnověpolitické

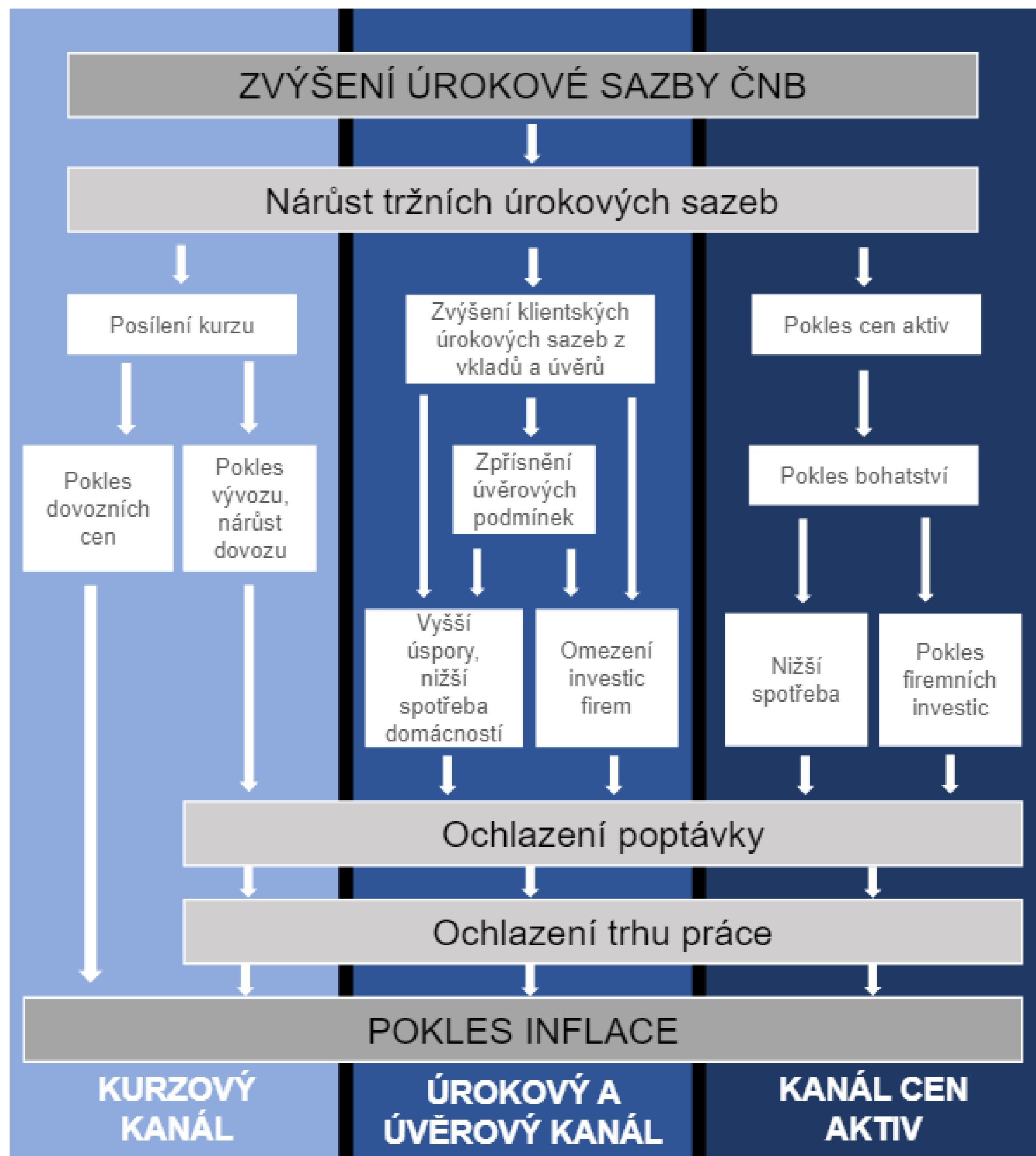
Měnověpolitické sazby vybraných centrálních bank (v %)

Zdroj: Bloomberg.

- **Nastavování MP sazeb centrálních bank (cílujících inflaci) pro plnění inflačního cíle**
  - Ekonomika je přehřátá a inflace je nad inflačním cílem $\Rightarrow$ zvýšení úrokových sazeb
  - Ekonomice se nedaří a inflace je pod inflačním cílem $\Rightarrow$ snížení úrokových sazeb
- **ALE:** není to často takto „učebnicově“ jednoduché
  - **Stagflace, slumpflace...**
  - Měnové podmínky tvoří nejen úrokové sazby, ale i měnový kurz
  - Na velikosti devizových rezerv a bilanci CB záleží....
  - ... ale také na komunikaci centrální banky a její transparentnosti
- Výzvy pro měnovou politiku jsou stále zde a stále se vlastně opakují: Fed Jackson Hole: <https://www.kansascityfed.org/publications/research/h/escp>

5. Nástroje centrálních bank: měnověpolitické

- V malé otevřené ekonomice hrají důležitou roli zejména **tři transmissní kanály: kurzový, úrokový, cen aktiv**
  - Kanály mají různou rychlost, sílu a dopad na inflaci v čase
  - Modelové vazby jsou lineární, realita je nelineární
  - Na úrovni a změnách MP úrokových sazeb záleží

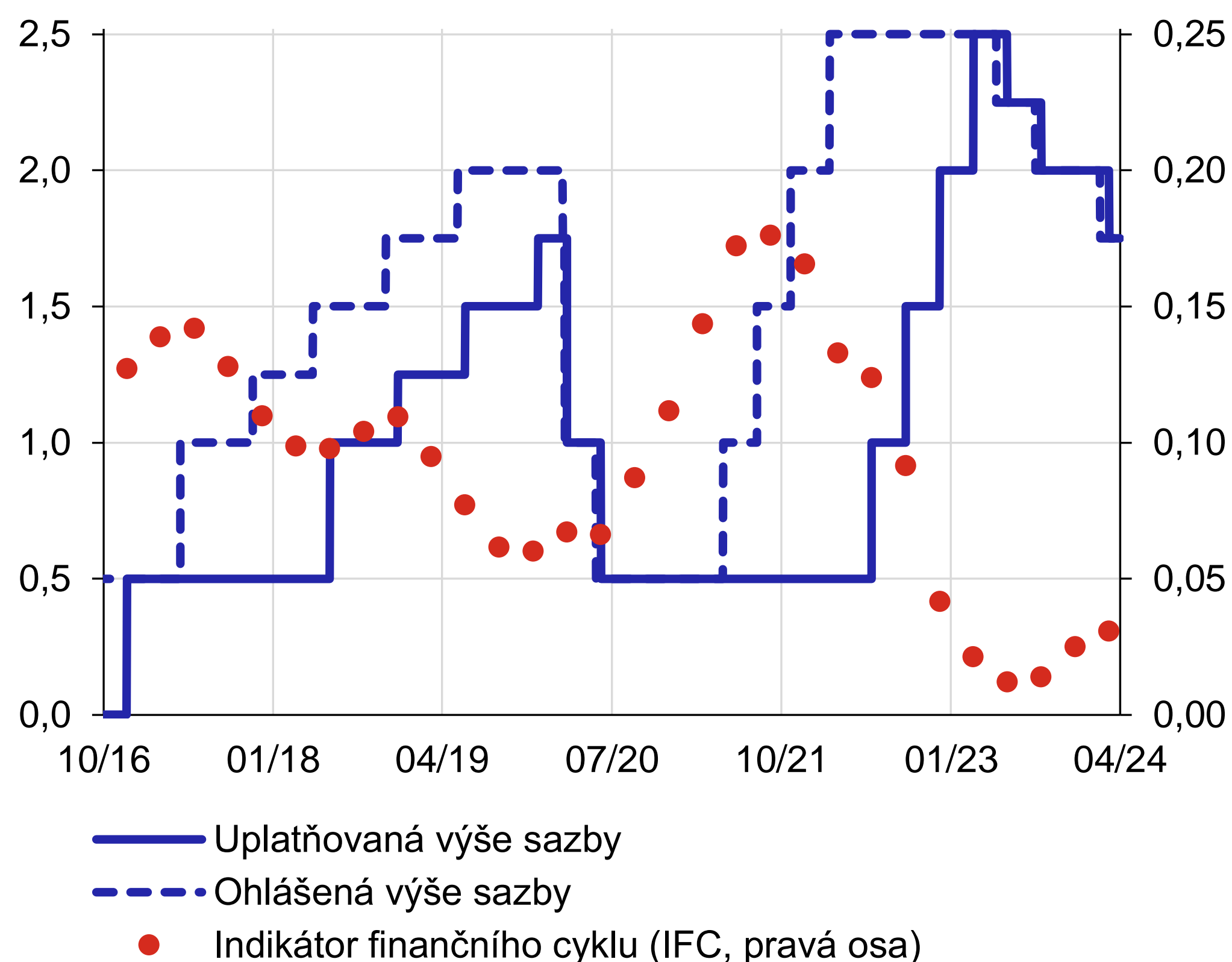
5. Nástroje centrálních bank: měnověpolitické

Konvenční měnová politika	Nekonvenční měnová politika	„Hybridní“ měnová politika?
<ul style="list-style-type: none"> • Nastavování úrokových sazeb CB (cílujících inflaci) pro plnění inflačního cíle <ul style="list-style-type: none"> ○ Ekonomika je přehřátá a inflace je nad inflačním cílem ⇒ zvýšení MP sazeb ○ Ekonomie se nedaří a inflace je pod inflačním cílem ⇒ snížení MP sazeb • Ale jsou i „lose-lose“ situace: stagflace, slumpflace • Měnové podmínky: úrokové sazby a měnový kurz (floating, řízený floating) • Na velikosti devizových rezerv a bilance CB záleží, stejně tak jako na její komunikaci, kredibilitě a transparentnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • MP sazby rovny nule nebo blízko nuly (ZLB) a deflační tlaky: <ul style="list-style-type: none"> ○ Forward guidance (delfská i oddyseovská) ○ Kvantitativní uvolňování ○ Měnové intervence (na oslabení měnového kurzu) ○ Negativní úrokové sazby ○ Helikoptérový efekt ○ Cílování výnosové křivky ○ Podpora úvěrování ○ ... • Zrod: počátek 90. let v Japonsku • Aplikace: masivní uplatnění v souvislosti s řešením důsledků globální finanční krize (2008) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pro utahování nebo uvolňování MP mohou některé centrální banky využívat nejen svého základního nástroje (úrokové sazby), ale také bilanci centrální banky (nákupy/prodeje aktiv), nebo i měnový kurz • „Smíří“ se nyní CB s velikostí své zvýšené bilance, nebo ji budou aktivně využívat pro nastavení měnových podmínek? Konzistence endogenity kurzu a nastavování sazeb v režimu IT? • Aplikace: možné uplatnění v budoucnu u CB s vysokými nárůsty bilance (klíčové CB), resp. devizových rezerv.

5. Nástroje centrálních bank: finančněstabilní

Sazba CCyB a indikátor finančního cyklu v ČR

(v % celkového objemu rizikové expozice; p. o.: IFC v bodech)

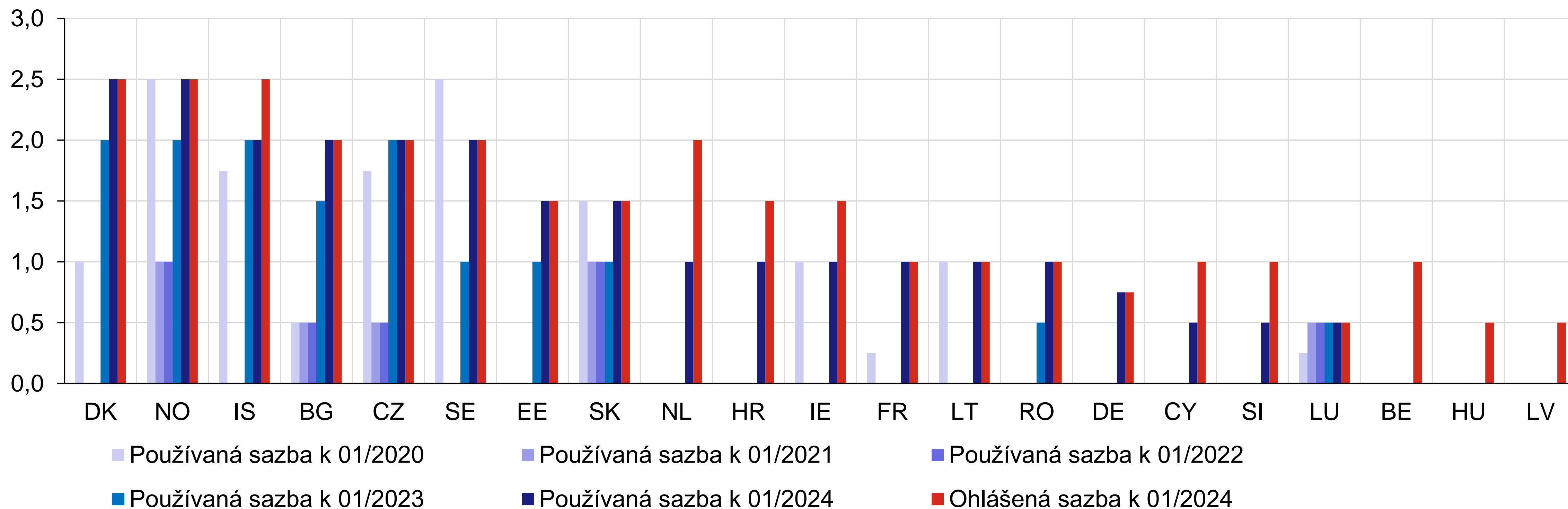

- **Centrální banka** (makrobezřetnostní, pověřená autorita):

- Může přimět banky a ostatní finanční instituce vytvářet si patřičné kapitálové **rezervy** (část CLBM):
  - **Bezpečnostní kapitálová rezerva 2,5 % CET1** (Common Equity Tier 1)
  - **Proticyklická kapitálová rezerva (CCyB)**
  - **Rezerva ke krytí systémového rizika**
  - **Rezerva pro jiné systémově významné instituce**
- Nastavuje ukazatele **asymetricky**:
  - **Zpřísnění**: jsou účinná zpravidla za 1 rok (čas na vytvoření rezerv)
  - **Uvolnění**: přicházejí v platnost de facto okamžitě (rozpuštění rezerv)

5. Nástroje centrálních bank: finančněstabilní

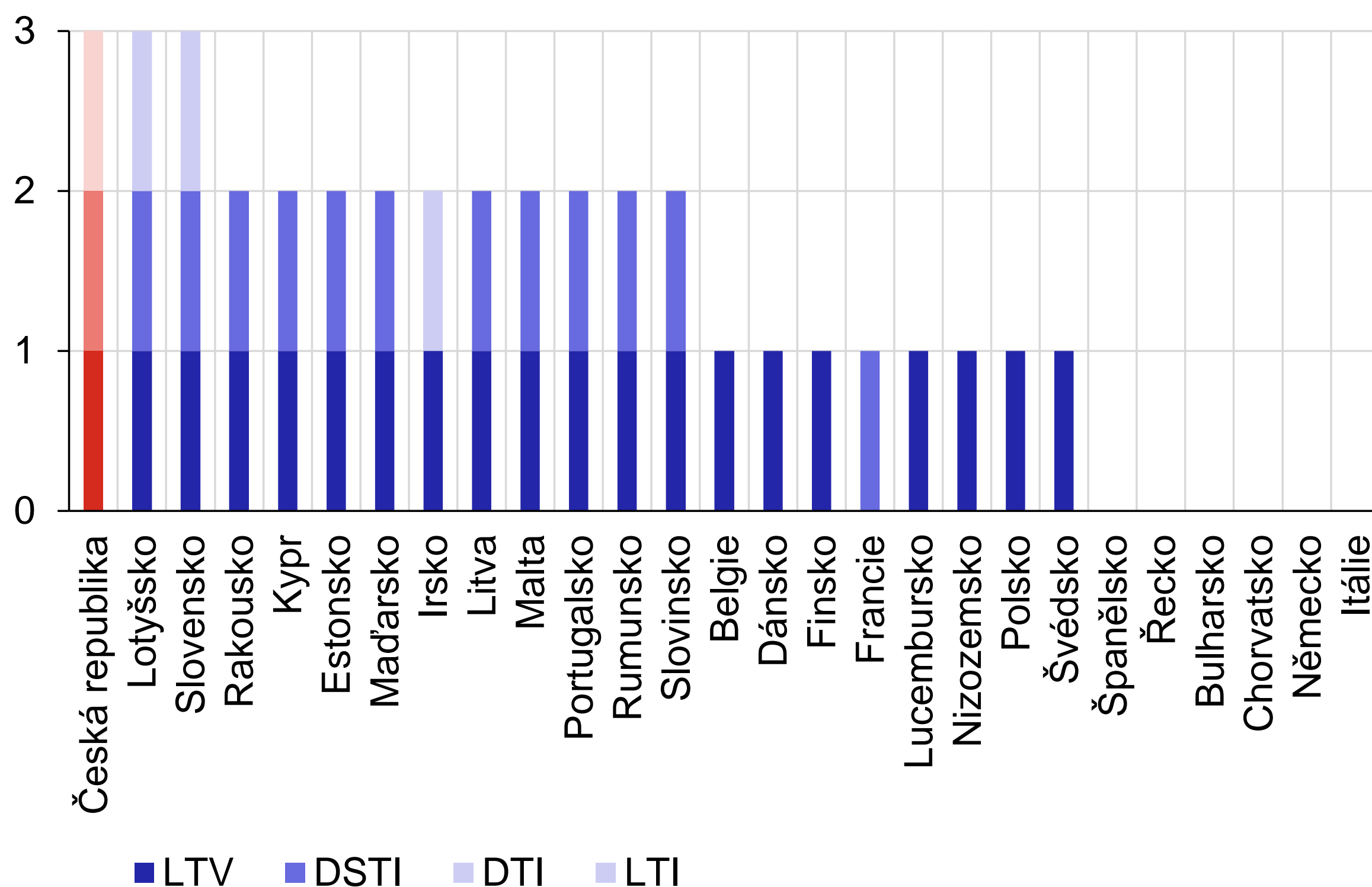
Sazba CCyB ve vybraných evropských zemích
 (v % celkové rizikové expozice)

Zdroj: ESRB.

5. Nástroje centrálních bank: finančněstabilní

Počet používaných nástrojů v zemích EU

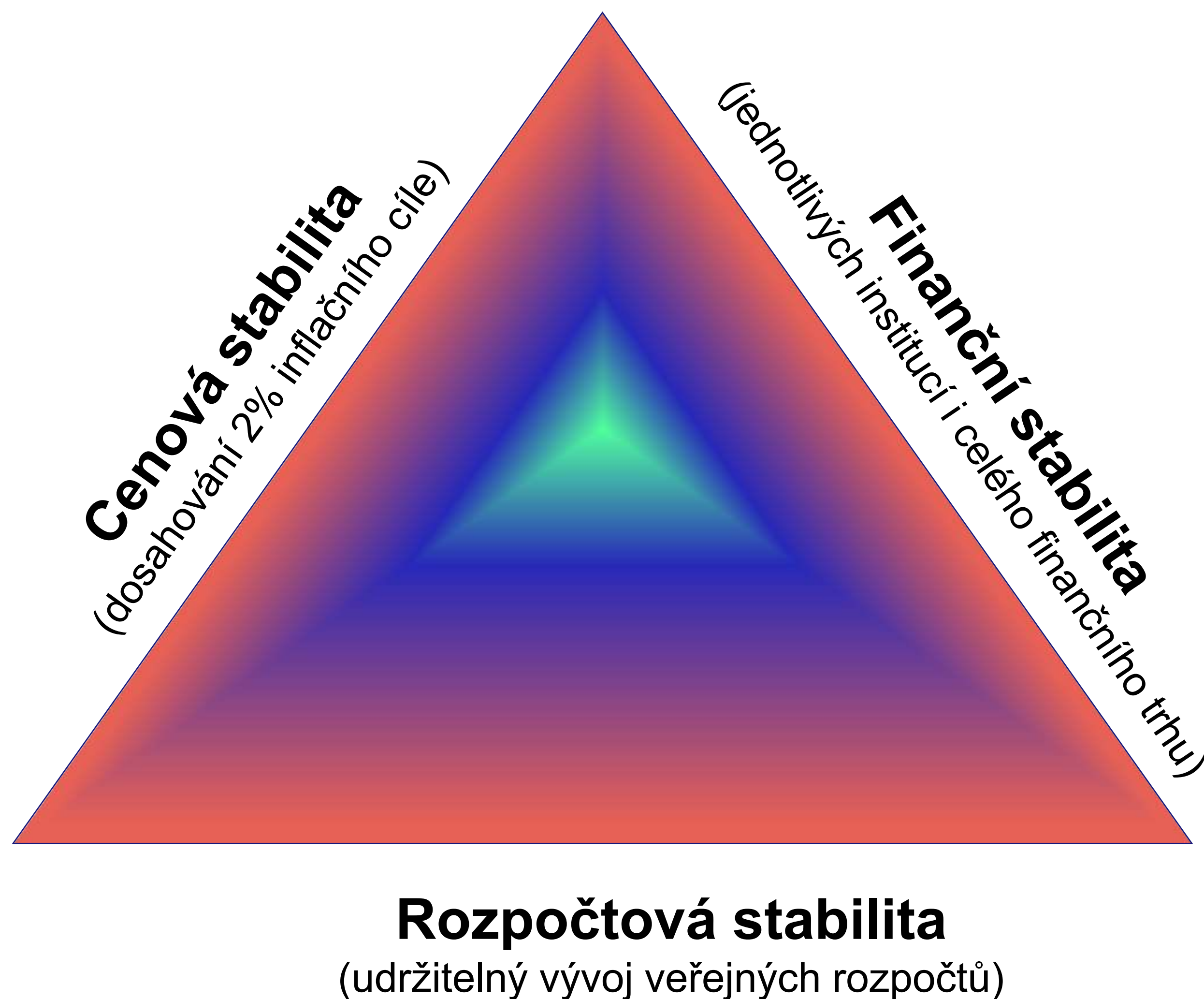
- **Centrální banka** (makrobezřetnostní, pověřená autorita):
  - Může **nastavit výši ukazatelů** ovlivňující vývoj na nemovitostním a hypotečním trhu (**BBM**), a to s přímou oporou v zákoně nebo ve formě doporučení:
    - **LTV** ≈ neberu si příliš vysoký úvěr? (20 zemí)
    - **DSTI** ≈ zvládnou úvěr splácet? (13 zemí)
    - **DTI** ≈ nebudu předlužený? (3 země)
    - **LTI** ≈ není úvěr nad mé možnosti? (1 země)
  - **Nastavuje ukazatele asymetricky:**
    - **Zpřísnění:** jsou účinná zpravidla od počátku nového čtvrtletí
    - **Uvolnění:** přicházejí v platnost de facto okamžitě

Zdroj: ESRB, centrální banky jednotlivých zemí.

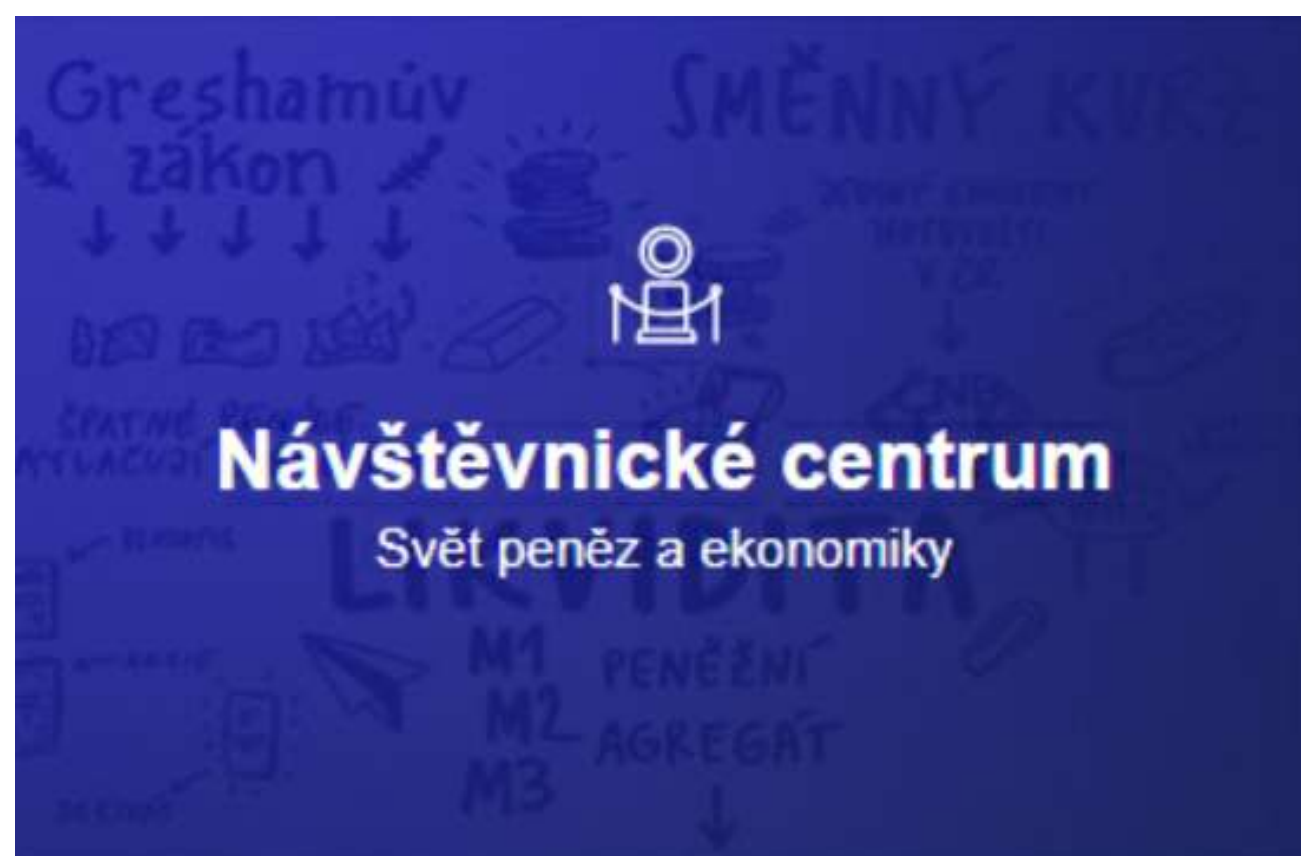
BBM = Borrower-Based Measures

Místo závěru... ekonomická stabilita

Návštěvnícké centrum

- Pro školy
- Pro veřejnost

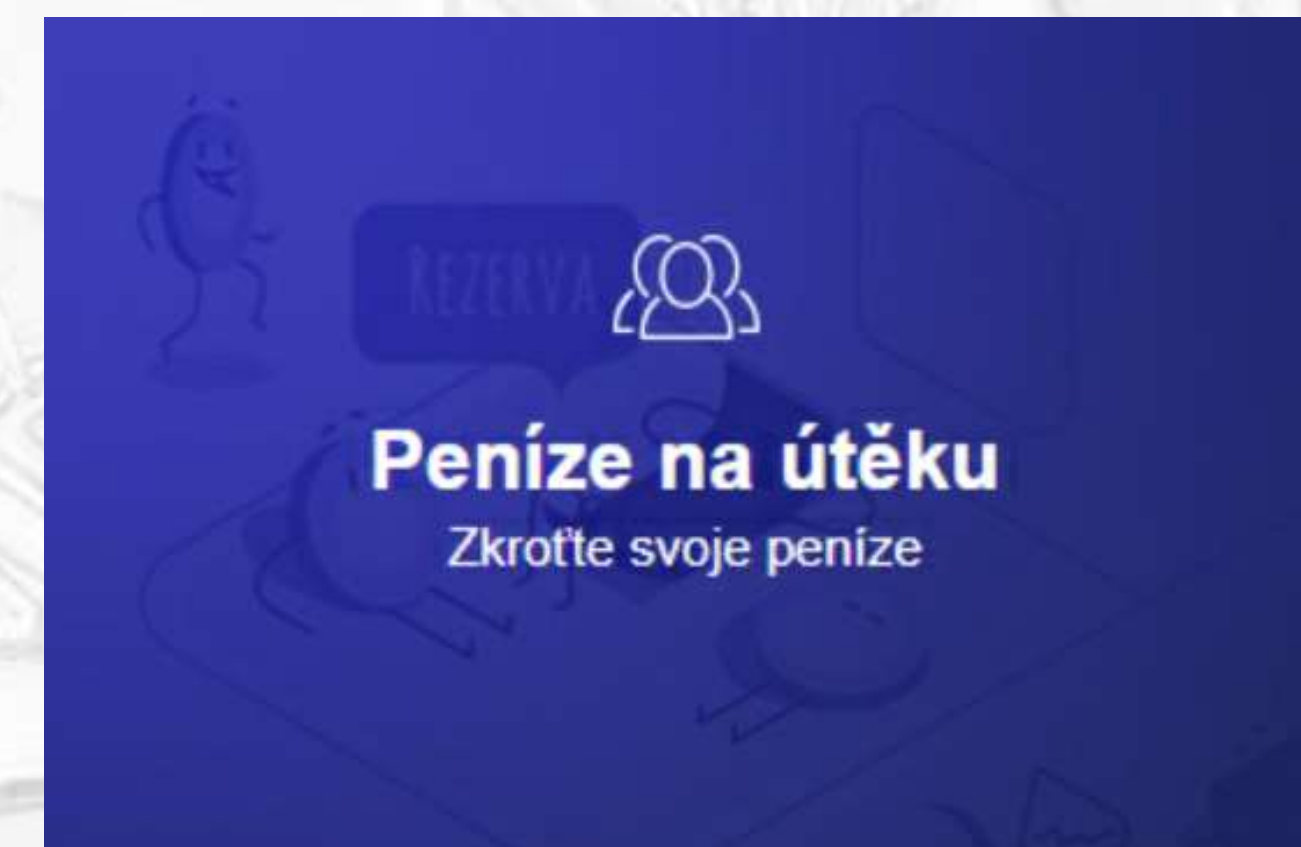
Finanční a ekonomická gramotnost

Výukové prezentace a metodické listy

- Osobní finance
- Proč vznikají krize
- Inflace – nebezpečný virus ekonomiky
- Nemovitosti a my
- Euro a my (připravujeme)

Peníze na útěku

- Pojištění, půjčky, spoření
- Důchod, rodiny, bydlení
- Auto, peníze, dluhy

Děkuji za pozornost

prof. Luboš Komárek

ředitel odboru vnějších ekonomických vztahů
Česká národní banka

Lubos.Komarek@cnb.cz